

Lesník

Obsah

- 3** Editorial
Anketa
- 4** Slovo generálneho riaditeľa
Rok 2011 Medzinárodný rok lesov
- 5** Tematický deň na LS Oravská Polhora
- 6** Financovanie 2010
LESY-DREVO
- 7** Jesenné dražby dreva na východe opäť úspešné
10. seminár o ochrane lesa
- 8** Sokoliari z celého sveta na Slovensku
- 9** Chata Bažantnica
Rekreačné zariadenie OZ Levice
- 10** Na veku nezáleží...
Klub trubačov informuje
- 11** Snem českých lesníkov bol zameraný na komunikáciu s verejnosťou
- 12** Na Donovaloch zasadalo Predstavenstvo Slovenskej lesníckej komory
Zakladanie energetických porastov na nelesných plochách
- 13** Aj tretie zvítanie plné srdečnosti
Maturanti SLTŠ Prešov sa zišli po 45-ich rokoch
- 14** Zasnúbený s prírodou...

- 16** „Jeden za všetkých všetci za jedného!“
- 17** Náučný lesnícky chodník Banský jarok
- 18** Aké sú problémy na kalamitných plochách v TANAPe?
- 20** 120. výročie narodenia lesníka
Ing. Vojtecha Bukovčana
Betlehemy z majoliky
- 21** IV. Ako sa mi v lese otvorili oči
Za hospodárením v objektoch Pro Silva
- 22** Elektronické aukcie dreva?
Štyridsiaty ročník súťaže o najkrajší list bude o ochrane lesov
Viete, prečo je dôležité chrániť lesy? Napíšte o tom list!
- 23** Významné 140. výročie štátnych lesov na Slovensku
Prečo mám rada les
- 24** Krížovka
Uveríte?
- 25** Prívesky zo Dňa stromu
Vianočný kapor na víne s marinádou
Vianočný receptár
- 26** Pre deti
- 27** Spoločenská kronika
Životné jubileá
- 28** Zelené posolstvo Vianoc

5

14

18

LESNÍK

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
september 2010

Šéfredaktor:
Mgr. Peter Gogola
Redaktori:
Ing. Milan Longauer
Ing. Rudolf Bruchánik PhD.

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Jiří Junek
Viliam Stockmann

Grafická úprava:
Mária Gálová
Miloš Sedláček
Reprografické centrum
NLC Zvolen

Foto na titulnej strane:
Edo Genserek:
Prerezávka

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: Peter.Gogola@lesy.sk

Stojíme na prahu nového roku. Roku, ktorý bude medzinárodným rokom lesov. Lesníci na celom svete majú ambíciu pripomínať verejnosti, že život na tejto planéte by bez lesov nebol možný. Je to obrovská výzva, je to gigantická úloha. V okolitých krajinách už vytvorili štáby, vyčlenili nemalé finančné prostriedky, pripravili stratégiu komunikačnej kampane. My sme zatiaľ len na začiatku, ale veľa môžeme dohoniť: na pomoc si môžeme vziať skúsenosti, ktoré sme pri práci s verejnosťou nazbierali za uplynulé roky. Všetky Dni stromu, Lesnícke dni, Európsky týždeň lesov, aktivity lesných pedagógov, všetky formy prezentácia a propagácie štátneho podniku LESY SR – to sú nástroje, ktoré treba zosúladiť a skoordinať tak, aby vytvorili súvislú, koordinovanú kampaň. Pritom je dobré zalistovať si v starých múdrych knihách, aby sme „neobjavovali Ameriku“ a neľadali odpovede na otázky, ktoré už dávno ktosi našiel. V tejto súvislosti uvediem citát z Lesníckej čítanky, vydané v roku 1930 v Prahe: „...veřejný význam a důležitost lesů vyžadují, aby péče o lesy a hodnoty jimi k dobru lidstva tvořené zlidověla a nalezla výrazu především ve správné výchově mládeže, počínající obecnou školou a pokračující v praktickém ... životě každého občana ...“.

Takže orientujme sa predovšetkým na deti a mládež. Im raz odovzdáme štafetu. Naše lesy.

S pozdravom „Lesu zdar!“

Peter Gogole

Opýtali sme sa: Ako hodnotíte priebeh nedávno uskutočnených dražieb dreva?

Ing. Daniel RIMARČÍK, vedúci obchodu a logistiky, OZ Bardejov

Na dražbe dreva na OZ Bardejov, ktorá bola ukončená 11. novembra, sme ponúkli 176 m³ dreva. Predajnosť bola 99,5 %. Výsledky poukazujú na enormný záujem o kvalitnejšie drevo. Na dražbe bolo ponúknuté prevažne drevo II.(30%) a III.(65%) triedy. Dosiahnutá bola najvyššia predajná priemerná cena výrezov javora, a to 339,15 €/m³ z doterajších dražieb na OZ Bardejov. Najdrahší predaný kus javora mal cenu 2556 €/m³. V minulosti boli na našich dražbách aj výrezy s cenou nad 5000 €/m³, ale išlo o výnimočné očkované a rezonančné javory. Za 46 m³ javora sme utrhli 15 600 €. Odporúčam kolegom ponúkať na dražbách javor kvality III.A a hrubšie výrezy III.B.

Ing. Stanislav KOLENIČ, vedúci obchodu a logistiky OZ Trenčín

Dražbu dreva uskutočnenú 9.11. – 12.11.2010 na ES Trenčianska Turná hodnotíme ako dobrú. Celková účasť bola 33 zákazníkov, z toho 28 ponúk nás oprávňuje hodnotiť dražbu dreva aj po obchodnej a spoločenskej stránke ako úspešnú. Výsledky dražby

nás posunuli k splneniu plánovaného priemerného speňaženia a k celkovému zlepšeniu hospodárskeho výsledku. Priemerná pridaná hodnota každého predaného m³, vo vzťahu k platnému cenníku OZ Trenčín, činila 27,9 EUR.

Ing. Norbert GALČÍK, vedúci ekonomiky OZ Šaštín

Predaj 98% ponúkaných sortimentov a navýšenie cenníkovej ceny o 72% hovorí jasnou rečou o úspešnosti poslednej dražby u nášho OZ. Predať 1 m³ duba za 801 € tiež nie je všednou záležitosťou. Veľmi pozitívne hodnotím aj počet zúčastnených záujemcov. Je našou povinnosťou dostať všetky elitné sortimenty dreva na dražbu a tým ich maximálne zhodnotiť. Z toho dôvodu považujem za nevyhnutné, aby každý lesník už pri vyznačovaní ťažby mal na zreteli, že pracuje s mimoriadne cenným materiálom a aby jedným zlým rezom neznehodnotil prácu niekoľkých generácií.

Ing. Jozef MICHŇA, vedúci obchodu OZ Revúca

Dražba dreva má svoje opodstatnenie v obchode s drevom, len by mala byť tou pomyselnou čerešničkou na torte obchodu s drevom. Ale keď som si prešiel jednotlivé dražby, tak to tak celkom nie je. Na dražbe dreva sa má predávať kvalita a nie kvantita a samo-

zrejme drevná hmota, ktorá pochádza z plánovaných ťažieb a nie z nejakého „rýchleho zháňania“ drevnej hmoty pred konaním dražby. Menej niekedy znamená viac a som presvedčený, že pri ponuke najkvalitnejších sortimentov by sa to prejavilo na vyššej ponuke za jednotlivé sortimenty. Dražba dreva nemá slúžiť na naháňanie tržieb za drevo, ale na zhodnotenie najkvalitnejšieho dreva, ktoré sme dopestovali v lese. Na OZ Revúca sme ponúkli na dražbe dreva sortimenty v drevinách db, bk, jh, js v množstve 107,49 m³. Výsledok je podľa našich predstáv a s výsledkom 245,55 €/m³ sme spokojní.

Ing. Jozef BOBOK, vedúci obchodu LESY SR š.p OZ Prievidza

V z h l a d o m na súčasťnú situáciu v predaji listnatého dreva som s výsledkom dražby nadmieru spokojný. Predaných bolo 643 m³ zo 646 m³ pri priemernom speňažení 153,50 €/m³. Oproti jari došlo k zvýšeniu percenta úspešnosti predaja, ale aj k nárastu cien hlavne v drevine buk a dub. Dúfam, že tento priaznivý vývoj bude pokračovať aj v budúcnosti.

Poznámka: Problematike dražieb dreva a ich bilancii za odštepné závody na východnom Slovensku sa venuje vo svojom príspevku " Jesenné dražby dreva na východe opäť úspešné " na str. 7 Ing. Lucia Hanková z OZ Sobrance.

Slovo generálneho riaditeľa

Milé kolegyně, vážení kolegovia.

Stránky nášho podnikového časopisu som vždy chápal aj ako priestor na komunikáciu medzi sebou – zamestnancami štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Dnes som v pozícii, že tento priestor považujem priam za nenahraditeľný. Hlavne preto, že chcem, aby ste o mojich zámeroch a smerovaniach boli informovaní priamo – teda bez „filtrov“, ktoré do prenosu informácií každý svojim spôsobom vkladá.

No k tejto forme komunikácie s Vami ma priviedli ešte aj veľmi prozaické pohnútky. Po vyhlásení výberových konaní na pozície riaditeľov odštepovaných závodov bolo na moju adresu doručených množstvo listov, z ktorých sa dozvedám, kto, čo kedy, ako a čím urobil štátnemu podniku LSR škodu, hanbu, poníženosť... Až mi to začína pripadať, že naozaj tu bola len hĺstka bezchybných, ktorí spustili „nežnú zelenú“ a aj tí už vo firme nie sú (a aj tí čo sú, odídu) a všetci ostatní sú niečím poznačení. Ale pozor, ani „revolucionári“ nie sú bez chyby. Priam sa mi natíska zvolanie – hod' do mňa kameňom, kto si bez viny. A keď budú všetci ku sebe sebakritickí, nebojím sa rany kameňom. Prešiel som v pracovných pozíciách naozaj celým spektrom organizačnej štruktúry a dovoľím si tvrdiť, že všade sa objaví porušenie minimálne dodržiavanie pracovného času (nákupy v pracovnej dobe), že lesník prižmúri oko pri samovýrobe, keď je dobre pripravená plocha na zalesňovanie, že si vybavíme súkromný mail v práci (treba ešte pokračovať?). Preto je niekedy až priam groteskné, čo všetko sa v listoch opisuje. Určite, sú tam aj vážne obvinenia – ale prečo sa o nich niekto rozhodol písať až teraz a doteraz mlčať? Nuž a je tu ešte jeden vážny problém. Nevieť totiž, ako odpovedať tým, ktorí sa hanbia pod svoje „literárne dielka“ podpísať. Pravdou však je, že prišli aj dva listy, ktoré boli podpísané. Jeden popisoval známy fakt o situácii na jednom nemenovanom závode. Tam som mal aspoň komu odpovedať. Druhý bol zaujímavý svojím názorom na kritériá výberového konania na riaditeľov závodov. Keďže som otvorený diskusii na akúkoľvek tému, ktorá môže nášmu podniku pomôcť, požiadal som pisateľa o odpoveď, ako by nastavil kritériá on. Sám som zvedavý, ako by to bolo možno lepšie. Rád sa počím.

Ing. Igor Vizlai

Čo viem však určite, je fakt, že nech vyberiem za riaditeľa kohokoľvek, každý bude mať svojich Marekov, ktorí okamžite nájdu na ňom milión nedostatkov z dávnej, či nedávnej minulosti. A bez znalosti súvislostí si veci vyložia po svojom. Preto chcem touto cestou dopredu požiadať všetkých zamestnancov nášho podniku, aby k menovaniu riaditeľov pristúpili ako ku faktu, ktorý je potrebné zobrať na vedomie a neskúsiť ho hneď na začiatku spochybňovať. Hoci by sme nastavili kritériá najlepšie ako sa dá, hoci by adepti prešli aj sedemkolovým výberom, nikdy by som ich nespoznal tak, aby som si dovolil tvrdiť, že voľba je bezchybná. Na druhej strane viem, že mojou snahou bude vybrať takých, s ktorými budem vedieť realizovať zábery, ktoré som odprezentoval na svojom výberovom konaní. A keď sa vrátim k tej bezchybnosti, poznáte takého? Preto len jedna prosba – nesúďte riaditeľov za to, čo robili včera, predvčerom, pred rokom, piatimi... Nedal by sa vybrať nikto. Neexistuje človek, ktorý by vyhovel všetkým. Preto - nechajme im obligátnych sto dní a potom zhodnotíme, čo robia dnes, zajtra... Potom sa vrátme k môjmu otvorenému listu a dajte mi vedieť, kto koná v neprospech tejto firmy. A ja sľubujem, že potom budem určite konať.

Na záver by som chcel všetkým, ktorí si budú čítať tieto riadky, popriať na konci roka všetko dobré, nech si splnia predsavzatia, ktoré si na tento rok dali a do roku 2011 všetkým popriať hlavne dobré zdravie, trochu aj toho šťastia, ale hlavne rodinnej pohody, ktorá sa priaznivo odrazí aj v práci. Len tak sa nám podarí posunúť LESY Slovenskej republiky ďalej na ceste k tomu, aby sme mohli byť hrdí na to, že sme ich zamestnancami. ■

Rok 2011 Medzinárodný rok lesov

Peter GOGOLA

Valné zhromaždenie OSN prijalo 20. 12. 2006 rezolúciu o vyhlásení roka 2011 za Medzinárodný rok lesov s cieľom zvýšiť povedomie a posilniť trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, ochranu prírody a trvalo udržateľný vývoj lesov k úžitku súčasnej i budúcich generácií. V rezolúcii OSN sa hovorí o tom, že „lesy ako najkomplexnejšie ekosystémy na Zemi majú omnoho väčší význam pre spoločnosť ako ich štatisticky vykazovaný podiel na hrubom domácom produkte. Pre mnoho, najmä rozvojových krajín, predstavujú lesy jeden z najdôležitejších prostriedkov pre rozvoj a boj proti chudobe. Medzinárodný rok lesov má upozorniť na to, že les je dôležitou súčasťou rozvoja a rozhodujúcou spojnicou s mnohými ďalšími témami na globálnej úrovni. Na medzinárodnej úrovni má rok lesov za cieľ konsolidovať celosvetovú diskusiu o lesoch. Na regionálnej úrovni má hľadať ako zaistiť potrebné nástroje a zručnosti pre hospodárenie v lesoch. Na úrovni ekologickej hľadať komplexný prístup pre nakladanie so svetovými zdrojmi“.

Medzinárodný rok lesov 2011 je otvorená výzva svetovému spoločenstvu spojiť úsilie a spolupracovať s vládami jednotlivých krajín, medzinárodnými organizáciami a verejnosťou s cieľom zabezpečiť, aby boli lesy obhospodarované trvalo udržateľným spôsobom v záujme súčasných i budúcich generácií. Hlavným sloganom iniciatívy je „Forest for People“ – „Les pre ľudí“ zdôrazňuje prepojenie človeka s leso, zviditeľňuje dôležitú úlohu človeka pri ochrane a udržateľnom rozvoji lesov.

Národné lesnícke centrum poverené Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR koordinovať implementáciu kľúčovej priority 10 – Environmentálne vzdelávanie verejnosti Akčného plánu EÚ pre lesníctvo vyzvalo lesnícke organizácie k spoločnej príprave a realizácii aktivít k Medzinárodnému roku lesov 2011. Na pracovnom stretnutí čelných predstaviteľov lesníckych inštitúcií 12. novembra 2010 vo Zvolene bol prijatý plán koordinácie komunikačných aktivít. ■

INTERNATIONAL YEAR
OF FORESTS • 2011

Slovensko - Poľsko

Protipožiarna nádrž Borsučie

Tematický deň na LS Oravská Polhora

Tak ako po minulé roky, aj tento vedenie Odštepného závodu Námestovo zorganizovalo dňa 16.11.2010 pre pracovníkov ústredia OZ tematický deň, na ktorý boli zároveň pozvaní aj bývalí zamestnanci ústredia závodu. Počasie bolo „objednané“, a tak sa o 8.00 hodine podarilo niečo nevidané. Vyplli sa snád všetky počítače v kanceláriách a vyrazilo sa do terénu... Hostiteľom bola tentoraz Lesná správa Oravská Polhora, ktorej výber nebol náhodný. Práve ona bola pred šiestimi rokmi najviac postihnutá extrémnou vetrovou kalamitou, a tak v sprievode vedúceho LS Ing. Pavla Cubínka sme mohli vidieť, ako sa jej pracovníci s ňou dokázali popasovať. O tom, že úspešne sme sa presvedčili na vlastné oči a niekoľko hlavných údajov pridali aj kompetentní – ťažbár Ing. Poleta a pestovateľ OZ Ing. Holubčík.

Porasty v najsevernejšej časti OZ Námestovo boli silno poškodzované imisiami už pred extrémnou vetrovou kalamitou z novembra 2004. Po spracovaní tejto vetrovej kalamity nastúpila podkôrníková kalamita. Spracovaním týchto rozsiahlych kalamít v rokoch 2005-2010

bolo vyťažené na LS Oravská Polhora 497 450m³ dreva, čo predstavuje ťažbu 100 m³ na 1ha (výmera LS Or.Polhora je 4953 ha). Následne po týchto kalamitách vznikli veľké holiny, ktoré sa nám podarilo zalesniť najmä vďaka prostriedkom z eurofondov (projekt REW-BE-LAS, cezhraničná spolupráca medzi Slovenskom a Poľskom). V rokoch 2009-2010 bolo z projektu REW-BE-LAS použitých 304 245 € na pestovnú činnosť na LS Or. Polhora. Prostriedky sa využili na zalesnenie 130 ha holín, výžin na ploche 455 ha a ochranu proti zveri v rozsahu 402 ha.

Súčastou prehliadky postihnutých lokalít vetrovými a snehovými kalamitami s informáciou o využití fondov EÚ pri obnove týchto kalamitných plôch bola aj ukážka stavu porastov v B zóne v okolí NPR Babia hora, kde sme mohli názorne vidieť rozdiel medzi aktívnou ochranou v ochrannom pásme a pasívnou ochranou v A zóne, ako aj presun dvoma novovybudovanými lesnými cestami Javorina a Bajerovka-Gočálka v celkovej dĺžke 4,3 km a 4,5 km, ktorých výstavba bola dokončená v roku 2009.

Potom nás už vedúci LS vysadil z dopravných prostriedkov s tým, že pre porovnanie môžeme vidieť aj stav susedných poľských lesov, a tak sme sa vydali na túru, ktorej vrcholom bolo dosiahnutie **NAJsevernejšieho bodu SR – Modrálovej**, ktorého GPS súradnice sú N 49°36'49,56" E 19°28'02,52". Odtiaľ sme sa z časti hranicu a lesnými chodníkmi presunuli k ďalšej zaujímavosti tejto LS, novovybudovanej **Protipožiarnnej vodnej nádrži Borsučie**, ktorá bola sprístupnená len nedávno, v októbri 2010. Účelom jej výstavby bolo zabezpečenie dostatočného množstva vodných zdrojov na uhasenie prípadného požiaru v okolitých lesoch, nakoľko tieto sú zaradené v kategórii „A“ – lesy s vysokým stupňom požiaru ako i vzhľadom ku skutočnosti, že lokalita býva často postihnutá výskytom abiotických a biotických kalamít. Kapacita nádrže je 11.865m³ vody pri 0,625ha vodnej plochy. Celková výška múru je 7,5m pri účinnej výške 4,3m. Určite je to spolu s výstupom na už spomínaný Slovenský „severný pól“ výborný tip na výlet pre návštevníkov tejto časti Oravy, ktorý možno spojiť s návštevou neďalekej Hviezdoslavovej horárne, či výstupom na Babiu horu.

Vydarený terénny deň sme zakončili možno trochu unavení, ale určite obohatení o nové pracovné i mimopracovné zážitky a informácie na chate Vonzovec, kde už pracovníci tunajšej Lesnej správy vedeli, čo nám asi po celodennej túre chýba. ■

Na hranici

Financovanie 2010 LESY-DREVO

Medzinárodná vedecká konferencia Financovanie LESY-DREVO sa na pôde Technickej univerzity vo Zvolene 25. novembra 2010 konala už šestnástykrát a v nadväznosti na predchádzajúce podujatia bola zameraná na hľadanie možnosti vzájomnej úspešnej prosperity producentov a spracovateľov dreva a analýzu vplyvu globálneho ekonomického prostredia a novej európskej legislatívy v oblasti dodržiavania emisných limitov, ktoré kladú vysoké nároky na zabezpečovanie finančných zdrojov, ich efektívne využívanie a udržanie likvidity, čo má nezastupiteľnú úlohu pri realizácii podnikových cieľov.

Na jej organizovaní konferencie sa okrem Katedry ekonomiky a riadenia lesného hospodárstva, Lesníckej fakulty, Technickej univerzity vo Zvolene podieľajú aj Ministerstvo pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja SR, štátny podnik LESY SR a Slovenská lesnícka komora.

Rokovania sa zúčastnilo 156 pracovníkov a študentov slovenských a zahraničných univerzít a výskumných ústavov, podnikateľov a zamestnancov štátnych a neštátnych lesov, drevospracujúceho priemyslu ako aj štátnej správy, ktorí tak umožnili pred širokým fórom odbornej verejnosti prezentovať poznatky a výsledky vedy a výskumu v oblasti finančného manažmentu a efektívnosti financovania.

V priebehu šestnástich rokov sa podarilo na akademickej pôde vytvoriť prostredie pre prezentáciu názorov, diskusií, ale aj polemik. Už tradične sa na konferencii rokuje o otázkach kooperácie producentov a spracovateľov dreva. Tieto dve odvetvia, ktorých produkcia je založená na báze domácich surovínových zdrojov by mali mať v národnom hospodárstve najvyššiu prioritu.

V posledných rokoch sa do reťazca LH a DSP zapája aj energetický priemysel. Spotreba palivového dreva a spotreba štiepky z roka na rok stúpa a práve v období krízy sa odbyt palivového dreva stal významným zdrojom príjmov hlavne v malých urbárskych spoločenstvách ale aj mestských lesoch, ktorým tak pomohol udržať sa na trhu.

Konferenciu otvoril rektor Technickej univerzity prof. Ing. J. Tuček, CSc. Poďakoval organizátorom, privítal prítomných a v krátkosti zhodnotil históriu a význam podujatia ako aj školy pri vytváraní a formovaní lesníckej a drevárskej vedy.

Rokovanie konferencie viedli prof. Ing. Iveta Hajdúchová, PhD. a doc. Ing. Rastislav Šulek, PhD. Konferencia bola rozdelená do troch tematických blokov. Prvý blok bol zameraný na financovanie lesného hospodárstva z národnohospodárskeho hľadiska, ale aj na vplyv globálneho ekonomického prostredia na finančné toky lesných podnikov a dopad emisných limitov po 1.1.2010 na financovanie a rekonštrukcie tepelných zdrojov. Referáty predniesli Ing. Ivan Wolf, CSc. z Ministerstva pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja SR,

Ing. Igor Vizlai zo štátneho podniku LESY SR, Ing. Ján Jurica zo štátneho podniku Vojenské lesy a majetky SR a Ing. Július Jankovský, prezident Asociácie priemyselnej ekológie na Slovensku, člen predstaviteľstva Zvolenskej teplárenskej, a.s.

Referáty v druhom bloku konferencie boli zamerané na problémy spolupráce producentov a spracovateľov dreva, podmienky obchodovania s drevom a systém hodnotenia obchodných partnerov. Referáty predniesli Ing. Radovan Srba z akciovej spoločnosti Foresta SG, Prof. Ing. Luděk Šišák, CSc. z Českej zemědělskej univerzity v Prahe, Doc. Ing. Jozef Suchoň, CSc. z Technickej univerzity vo Zvolene a Ing. Stanislav Gašparik zo spoločnosti Gasparik, s.r.o. Makov.

Tretí blok konferencie bol zameraný na analýzu a hodnotenie rizika hospodárenia na lesnej pôde, externé vplyvy daňového zaťaženia, investovanie a na ekonomické dôsledky zmeny drevinového zloženia lesov, možnosti financovania ochranných lesov a lesov osobitného určenia, alokačnú odôvodniteľnosť a odhad potreby ročných dotácií ako aj možnosti ohodnocovania a financovania verejnoprospešných funkcií lesov. Referáty predniesli:

Prof. Ing. Iveta Hajdúchová, PhD. a Prof. Ing. Ján Holécý, PhD z Technickej univerzity vo Zvolene, Doc. Ing. Václav Kupčák, CSc. a Ing. Roman Dudík, PhD. z Mendelovej univerzity v Brne, Ing. Miroslav Kovalčík, PhD. a Ing. Jozef Tutka, CSc. z Národného lesníckeho centra vo Zvolene a Ing. Petr Polster, CSc. z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Pre nedostatok času neboli prednesené referáty: prof. Ing. Karla Pulkrába, CSc., Ing. Zuzana Sarvašovej, PhD., Ing. Petry Hlaváčkovej, Ing. Romana Svítoka, CSc., doc. Ing. Josefa Drábeka, CSc., Ing. Emílie Balážovej, PhD., In. Romana Sloupa, PhD., doc. Ing. Jaroslava Jánskeho, CSc., Ing. Jána Lichého a Ing. Lucie Ambrušovej. Všetky referáty, aj tie, ktoré neboli odprednášané, budú uverejnené v zborníku z konferencie.

Závery z konferencie Financovanie 2010 Lesy-Drevo

Účastníci konferencie sa zhodli na tom, že konferencia splnila cieľ. Z diskusie a prednesených príspevkov vyplývajú neodkladné úlohy:

- Významná časť referátov bola venovaná problematike obchodu, cenám a nutnosti spolupráce producentov a spracovateľov dreva. Uvedenú spoluprácu je potrebné zahrnúť do štátnych a regionálnych politík a zabezpečiť tak rozvoj oboch odvetví.
- Vzhľadom na tlmenie vplyvov globálnej ekonomiky prijímať razantnejšie opatrenia v oblasti deformácie trhu, ale aj v oblasti životného prostredia a ochrany lesov.
- Vytvoriť podmienky pre tvorbu rezerv a kapitálových fondov LH a DSP, ako možných zdrojov investovania a zabezpečenia proti riziku.
- Na presadzovanie záujmov LH a DSP využívať oficiálne postupy s podporou a zainteresovaním vedecko-pedagogických pracovísk, ako aj neoficiálne postupy s podporou príslušných národných skupín.

POZNÁMKA:

Vzhľadom na závažnosť problematiky dávame Závery z konferencie na širokú diskusiu a pripomienkovanie. Pripomienky môžete poslať na adresu garantov konferencie **najneskôr do 20.12.2010**. Po tomto termíne budú zaslané MPARR SR a publikované v lesníckych odborných časopisoch a periodikách.

Odborní garanti konferencie:
prof. Ing. Iveta HAJDÚCHOVÁ, PhD.
e-mail: ihajduch@vslid.tuzvo.sk
doc. Bc. Ing. Rastislav ŠULEK, PhD.
e-mail: sulek@vslid.tuzvo.sk

Prof. Ing. Iveta Hajdúchová, PhD.,
Katedra ekonomiky a riadenia lesného hospodárstva, Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene ■

Jesenné dražby dreva na východe opäť úspešné

Prvá verejná dražba cenných sortimentov sa v š. p. LESY SR uskutočnila ešte v roku 2001 ako súčasť výstavy v Nitre. Postupne verejné dražby surového dreva začali využívať viaceré odštepne závody. Od roku 2004 sa cenné sortimenty predávajú na všetkých odštepných závodoch hlavne prostredníctvom verejnej dražby. Od uvedeného roku sa konajú podľa vopred dohodnutého harmonogramu v jednotlivých regiónoch spoločne. Výhodou pre odberateľa je sústredenie veľkého množstva kvalitných sortimentov na jednom mieste a v jednom čase a samozrejme možnosť dôkladnej obhliadky ponúkaného tovaru. Už takmer desaťročná história potvrdzuje, že zavedenie predaja cenných sortimentov prostredníctvom verejných dražieb bolo správne rozhodnutie.

Jesenné dražby sa už tradične konali na Odštepných závodoch Košice, Prešov, Bardejov, Vranov a Sobrance druhý novembrový týždeň. Na OZ Košice predali všetky ponúknuté kusy zo sortimentov javor, dub, buk, brest a jaseň. Kokošovský dub nesklamal na OZ Prešov a pri priemernej kvalite bol predaný za veľmi slušné ceny. Odštepnému závodu Bardejov sa podarilo dosiahnuť

Aukcia na OZ Vranov

Rezonančný javor z OZ Bardejov

historicky najvyššiu priemernú cenu predaných javorov 339 €/m³. Na OZ Vranov nepredali iba niekoľko kusov čerešne. Zaujímavosťou z tohto závodu je predaj jarabiny s priemerom 37 centimetrov v cene 1006 €/m³. Na OZ Sobrance zostali nepredané iba 3 ponúknuté kusy. Celkovo najlepšie predaným kusom bol opäť javor z OZ Bardejov, ktorý od-

berateľ vydražil za cenu 2556 €/m³ a najlepšie priemerné speňaženie cenných sortimentov dosiahol OZ Sobrance s cenou 198,6 €/m³.

O tom, že verejné dražby cenných sortimentov sú veľkým prínosom pre náš podnik už v súčasnosti nikto nepochybuje. Do budúcnosti im želim nielen veľa kúpyschopných zákazníkov, ale aj naďalej veľa šikovných lesníkov. ■

Lucia Hanková, OZ Sobrance

Výsledky jesennej dražby na východe Slovenska

Odštepny závod	Ponúknuté množstvo (m ³)	Predané množstvo (m ³)	Tržby z predaja (EUR bez DPH)	Priemerné speňaženie (EUR/m ³)	Najlepšie speňažený kus (EUR/m ³)	Počet záujemcov
Košice	337,6	254,7	43 672,4	171,5	Javor 955,-	16
Prešov	353,9	348,1	51 776,9	148,8	Javor 638,-	22
Bardejov	175,9	175,0	33 189,0	189,7	Javor 2 556,-	12
Vranov	178,0	176,2	30 789,3	174,8	Jarabina 1 006,-	12
Sobrance	211,9	207,3	41 186,0	198,6	Javor 777,-	16

10. seminár o ochrane lesa

V dňoch 11. a 12. novembra 2010 sa už po desiaty krát uskutočnil seminár o ochrane lesa, organizovaný dodávateľskou firmou Polnochem a.s. (dnes už Agrofert a.s.), tento raz v Bojniciach. Na úvod seminára Ing. František Troško previedol prítomných históriou usporiadaných seminárov. Nechýbali ani fotografie, ktoré vyvolali nejednen úsmev na tvárach zúčastnených kolegov.

Organizátori predstavili okrem osvedčených chemických prípravkov používaných v lesnom hospodárstve aj novinky. Napríklad nový repelent NEOPONIT-L, ktorý je podobný používanému Cerva-

colu, ale vyrobený je na báze mletého vápnenca, a čo je dôležité pre lesnícku prevádzku, mal by byť lacnejší. Ďalšou novinkou boli integrované siete WOODNET, ktoré boli pôvodne vyrobené pre OSN ako sieť na ochranu proti malárii, ale jej použitie sa rozšírilo aj na ochranu vyťaženej drevnej hmoty proti škodcom, obalenie gelby dreva do množstva cca 20 m³, resp. ako lapač zabraňujúci odletu lykožrúta z lapákov s účinnosťou 6 mesiacov.

Po prezentácii firiem a ich prípravkov vystúpil Ing. Jozef Herud z OZ Námestovo, ktorý prezentoval výsledky trojročného boja s podkôrnym hmyzom.

Poukázal na úspechy kolegov z OZ Námestovo v tomto boji, kde na porovnávacích fotografiách bolo vidieť spomalenie degradácie napadnutých porastov. Cenné informácie o envirofondoch poskytol Ing. Andrej Kunca, PhD., vedúci Strediska Lesníckej ochrannárskej služby. Upozornil na možnosť nahliadnutia do knihy povolených a registrovaných chemických prípravkov na rok 2010, ktorá je dostupná na stránke www.los.sk. Podrobne informoval aj o najnovšom probléme, ktorý sa celoplošne rozrastá a to s hynutím jaseňov. Pozornosť venoval aj prognóze kalamitného výskytu mnišky veľkohlavej. ■

Jozef Habara, vedúci LS Nitra, OZ Palárikovo

Obr. 1: Mladý Sokol sťahovavý s uloveným bažantom kohútom

Obr. 2: Zástavky zúčastnených štátov

Obr. 3: Úlovok skalného orla – líška a srna

Sokoliari z celého sveta na Slovensku

Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskom poľovníckom zväze hostil v dňoch 15. až 24. októbra 2010 sokoliarov z dvadsiatich štátov sveta. Tohtoročný už 39-ty ročník Slovenského stretnutia sokoliarov bol pre nás významný tým, že sa počas neho po prvýkrát na Slovensku uskutočnila konferencia Medzinárodnej asociácie pre sokoliarstvo a ochranu dravých vtákov – International Assotiation for Falconry and Conservation of Birds of Prey (www.i-a-f.org).

V dňoch 16. až 20. októbra prebiehali lovy líšok s orlami v revíroch PZ Víťaz Slovenská Ves, Spišské Vlachy, Jamník, Úsvit, Branisko a PS Mesta Spišská Belá, pod Vysokými Tatrami a Spišským Hradom, kde sokoliari s 15 orlami skalnými zo Slovenska, Česka, Srbska a Belgicka ulovili 16 líšok a 15 srn a srnčiat. Účastníci tohto podujatia boli ubytovaní v príjemnom prostredí Thermal parku vo Vrbove pri Kežmarku, kde zasadali i výkonný výbor IAF.

V kaštieli v Palárikove, kde vznikla myšlienka založenia CIC sa dňa 21. 10. 2010 zišli delegáti z Belgicka, Českej republiky, Francúzska, Holandska, Chorvátska, Japonska, Južnej Afriky, Kanady, Kataru, Kazachstanu, Maďarska, Maroka, Nemecka, Poľska, Portugalska, Rakúska, Slovinska, USA, Veľkej Británie a Sloven-

ska. Otvorenia zasadnutia a sokoliarskeho stretnutia sa zúčastnili i významní hostia: Ing. Marián Ondrejčák, pov. zast. generálneho riaditeľa sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva, Ing. Leopold Dugovič z odboru lesného majetku a poľovníctva Ministerstva pôdohospodárstva SR, Mgr. Branislav Rezník, generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry SR, výkonný riaditeľ kancelárie SPZ Peadr. Imrich Šuba, riaditeľ OZ LSR Palárikovo Ing. Ján Beňa, Ing. Dušan Krajniak predsedu poľovníckej komisie SPZ a SPK a riaditeľ Múzea vo Svätom Antone Ing. Marián Číž, ktorý hostil sprevádzal v priestoroch kaštiela. Na zasadnutí bolo za ďalšieho člena prijaté Srbsko, takže IAF v súčasnosti združuje spolu 71 sokoliarskych organizácií z 50 štátov sveta s počtom cca 28 500 sokoliarov.

V dňoch 21. až 23. októbra sa konali sokoliarske lovy na západoslovenskej nížine v poľných revíroch Abrahám, Dedina Mládeže, Čalovec, Sládkovičovo, Orechová Potôň a Holice so 17 jastrabmi lesnými, 32 sokolmi (sokol poľovnícky, rároh, sťahovavý a ich krížence), 16 orlami skalnými, 1 orlom jastrabovitým, 6 kaňurmi okrúhlochvostými a 1 myšiakom červeno-chvostým. Napriek tomu, že tohtoročný extrémne mokrý rok znížil stavy malej zve-

ri bolo ulovených 21 bažantov, 36 zajacov, 2 srnčatá a 2 pytliačice mačky domáce. Za dosiahnutý úspech si zaslúžia poďakovanie najmä zástupcovia jednotlivých revírov od viac ako 150 účastníkov stretnutia. Sokoliari sa so svojimi dravcami zúčastnili počas lovu i viacerých krátkych besied na miestnych školách.

Konferencia IAF pokračovala počas stretnutia sokoliarov v areáli termálneho kúpaliska Horné Saliby neďaleko Galanty, kde boli všetci ubytovaní. Výborné prostredie v priestornom stane so stravovaním a sprievodnými akciami ako historický šerm, streľba z perkusných zbraní, ohňová šou, ľudová hudba atď. pre všetkých vytvoril sokoliar Jozef Tomík zo sokoliarskeho dvora Aquila Bojnice, za čo mu patrí poďakovanie. Súčasťou programu bola i prezentácia Základnej školy s materskou školou v Štiavnických Baniach kde sa sokoliarstvo vyučuje ako nepovinný predmet, podobne ako na ďalších troch stredných lesníckych školách a na Technickej univerzite vo Zvolene (v tomto je Slovensko jediné na svete). Jednotliví delegáti v sobotu večer v krátkosti predstavili prítomným sokoliarstvo v ich krajinách a v neformálnej debате si so slovenskými sokoliarimi vymenili skúsenosti.

Obr. 4: Delegáti IAF v Palárikove

Obr. 5: Prezident klubu Anton Moravčík víta delegátov IAF v kaštieli Palárikovo

Delegáti v čele s prezidentom IAF Frankom M. Bondom z USA konštatovali, že slovenské sokoliarstvo je na špičke svetového sokoliarstva. Ďalej sa vyjadrili, že naši orliari sú najlepší na svete. Potvrdil to aj Bakyt Karnakbayev, delegát zo štyritisícročnej kolísky svetového orliarstva - Kazachstanu. Všetci delegáti ocenili profesionalitu slovenských sokoliarov, najmä perfektný exteriérový a zdravotný stav dravcov, systém vzdelávania a odovzdávanie skúseností mladým generáciám, ale najmä množstvo mladých sokoliarok a sokoliarov priamo pri love. Ďalej spoluprácu so SPZ a SPK, MP SR, MK SR a ŠVS a PS SR. Vyzdvihli aj blízke priateľské vzťahy s českými, rakúskymi, poľskými a maďarskými sokoliarimi, ktorí svojou kvalitou prispeli k výbornej prezentácii "stredo európskeho sokoliarstva".

Všetci delegáti IAF vysoko hodnotili spôsob komunikácie nášho klubu s laickou verejnosťou, a to najmä pri predvádzaní dravcov na sokoliarskych dvoroch, ako aj na rôznych kultúrnych a spoločenských podujatiach na Slovensku, jej informovanosť v rámci televízneho magazínu o prírode „Halali“ a publikovanie článkov o sokoliarstve, ochrane dravcov v odborných a populárnych časopisoch.

Veľký záujem prítomných vzbudili dva sokoliarske kalendáre Zdenka Tunku na rok 2011, ale najmä prvé dva diely kníh o sokoliarstve od autora článku. Všetci delegáti prejavili záujem a podporu o ich vydanie v angličtine, prípadne aj nemčine. Na záver vyjadrili úprimný obdiv a poďakovanie prezidentovi klubu Antonovi Moravčíkovi, viceprezidentovi Ing. Alojzovi Kaššákovi, tajomníkovi MVDr. Ladislavovi Molnárovi, Ing. Jánovi Pilátovi, Tomášovi Krivjanskému a všetkým členom za perfektnú prípravu a organizáciu ako aj televíznejmu štábu „Halali“ za nepretržitú prítomnosť a dokumentovanie celého zasadnutia IAF so sprievodnými podujatiami a lovmi s dravcami na Slovensku. ■

**Tomáš Krivjanský,
Alojz Kaššák**

Rekreačné zariadenie OZ Levice

Chata Bažantnica

Milan LONGAUER

Zariadenie sa nachádza v bažantnici Hrable, neďaleko Želiezoviec. Celková ubytovacia kapacita je 13 osôb. Poskytuje komfortné ubytovacie a doplnkové služby pre poľovníkov ako aj pre ostatných návštevníkov. Veľká spoločenská miestnosť môže byť využitá na oslavu rodinných udalostí. Technické vybavenie izieb a príslušenstiev zodpovedá požadovanému štandardu. Vonkajšie priestory sú vybavené ohniskom. V letnom období je zariadenie vhodným východiskovým miestom pre turistiku, cykloturistiku, kanoistiku, táborenie a ostatné športové odvetvia hlavne badminton a futbal. Poskytuje možnosti na hubárske vyžitie no a samozrejme na svoje si prídu aj priaznivci Petrovho a Hubertovho cechu. Zo zimných športov je to korčuľovanie a turistika. Objekt spravuje OZ Levice.

Najbližšia obec Hronovce je dostupná autom vo vzdialenosti 3 km. Obec vznikla v roku 1968, zlúčením obcí Vozokany nad Hronom, Domaša a Čajakovo. V katastri sa rozprestiera štátna prírodná rezervácia Vozokanský luh, vyhlásená v roku 1953 v 4. stupni ochrany, ako územie významného hniezdienia vzácneho vtáctva. Plocha prírodnej rezervácie o rozlohe asi 7 ha je dodnes charakteristická starými ramenami Hrona pokrytými 80 - 100 ročnými porastmi topoľa a vrb. Značný podiel tvoria i vtúšené porasty agáta. Staré ramená sú lemované erodovanými strmými hliníťmi brehmi z čias toku Hrona. Vzhľadom

na stanovištné pomery (úžitková Hronská niva) boli niektoré porasty zaradené do objektu Pro Silva, ktorý bol na tomto území zriadený za účelom obhospodarovania lužného lesa prírode blízkym spôsobom. Cestovná agentúra pri nemocnici ponúka jazdy na koňoch a hipporehabilitácie. V obci sa nachádza kaštieľ bývalého opátstva, v ktorom sú kancelárie Psychiatrickej nemocnice.

Mesto Želiezovce je vzdialené 4,5 km. Obec s kostolom, mlynom a kamenným mostom sa prvýkrát spomína v roku 1274 v súpise majetkov Benediktínskeho opátstva v Hronskom Beňadiku. Početné archeologické nálezy však svedčia o tom, že toto územie už bolo osídlené omnoho skôr. Pozostatky neolitického kultúry z obdobia 4300 - 3900 pred n.l., ktorých nálezisko siaha až po Spiš, Poľsko, Maďarsko, príslušné Rakúsko a Moravu sú archeológmi celosvetovo označované ako Želiezovská skupina. Archeologická zbierka sa nachádza v Národnom múzeu Bratislava. Okolie Želiezoviec poskytuje aj množstvo dôkazov o pobyte rímskych vojenských táborov. Je dokázateľné, že v blízkosti Želiezoviec v zime v roku 173 n.l. táboril cisár Marcus Aurélius. V novodobej histórii pôsobil v meste v rokoch 1818-1824 hudobný skladateľ Franz Schubert a práve tu našiel mnoho cenných inšpirácií pre svoju tvorbu. V meste sa nachádzajú zaujímavé kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok SR. Barokový kaštieľ z roku 1720 v klasicistickej úprave v anglickom parku Franza Schuberta. Rímsko-katolícky kostol Sv. Jakuba v Želiezovciach zdobený stredovekými gotickými nástennými maľbami. Pomník Franza Schuberta z 20. storočia. Schubertov pavilón v klasicistickom slohu. Neogotická Hrobka Esterházyovcov na tunajšom cintoríne z II. pol. 19. storočia a park vo Svodove. ■

Chata Bažantnica

Obr. 1: Foto: Ľubomír Málek
Obr. 2, 3, 4, 5: Foto: Tomáš Krivjanský

Na veku nezáleží...

V dňoch 18.-19.11.2010 úspešne ukončili tretím sústreďením na Donovaloch v penzióne Zornička, ďalší pätnásť členovia kurz Lesnej pedagogiky.

Kurz lesnej pedagogiky organizovalo Národné lesnícke centrum - Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolene, a konal sa v rámci projektu „Zavádzanie lesnej pedagogiky ako nástroja na zvýšenie konkurencieschopnosti a udržiavanie pracovných miest v lesnom hospodárstve“, financovaného z Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013.

Zúčastnili sa ho nielen zástupcovia štátneho podniku LESY SR (OZ Prievidza, OZ Beňuš, OZ Čierny Balog), ale aj zástupcovia neštátneho sektora (Mestské lesy Košice), stredoškolskí pedagógovia zo Strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici, zástupca OLÚ Trenčín, pracovník Slovenskej agentúry životného prostredia, pracovník Vojenských lesov a majetkov, š.p Pliešovce, študent Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene a v neposlednom rade dôchodca – aktívny lesný pedagóg zo ŠL TANAPu.

V rámci kurzu pripravili jeho účastníci lesné vychádzky pre deti zo ZŠ vo Zvolene, zážitkový deň s lesníkmi pre deti v Liečebnom dome Marína v Kováčovej a pre dôchodcov v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb vo Zvolene.

Stretla sa skvelá partia ľudí, ktorí majú chuť a nadšenie pracovať s deťmi a formou zážitkového učenia im priblížiť svoju prácu, prírodu, poznatky a skúsenosti. Lesná pedagogika spojila ľudí číňov, čo voňajú ľudčínou. ■

Martina Kovalčíková, OZ Beňuš

Klub trubačov informuje

Na webovej stránke www.trubaci.sk boli uverejnené notové podklady a zvukové nahrávky povinných skladieb na 34. ročník celoslovenskej súťaže v hre na lesnicu a lovecký roh, ktorá sa uskutoční 4.6.2011. Miesto súťaže ešte nie je isté, pretože ešte prebiehajú rokovania s predsedom osvetovej komisie SPK Ing. Jozefom Herudom. Súťaž by sa mala uskutočniť v Oravskom Podzámku na hrade. Komisia vybrala skladby Jozefa Martiša a Michala Olosa, Chlumeckú fanfáru od českého autora Petra Dudu a aj tradičné slovenské poľovnícke signály Tibora Andrašovana. Od 6. do 8. mája 2011 sa v Liptovskom Hrádku uskutoční víkendový trubačský seminár. Jeho programom bude príprava záujemcov na súťaž. ■

Edmund Hatiar, predseda Klubu trubačov SR

Snem českých lesníků bol zameraný na komunikáciu s verejnosťou

Jiří JUNEK

Pozvánku na snem, konaný 9. novembra 2010 v kongresovom centre SILVIE pri riaditeľstve Lesov Českej republiky v Hradci Králové pod záštitou a za finančnej podpory Ministerstva zemědělství ČR, úseku lesního hospodářství a za finančnej podpory štátnych podnikov Vojenské lesy a statky a Lesy ČR, uvádzala táto anotácia:

„Les s jeho mimoprodukčnými funkciami je ľuďmi vnímaný ako verejný statek. Hospodárenie v lese je verejnosťou sledované s ďaleko väčšou citlivosťou, než je tomu u väčšiny ostatných hospodárskych subjektov pôsobiacich v iných oborech. Preto sa vlastníci lesů nemohou obeť bez promyšlené a systematickej komunikácie s verejnosťou. Taková komunikácia je predpokladom obnovenia prestíže lesníckej profese i uznávaní a rešpektovaní vlastníckych vzťahů k lesům.“

Cílem XIII. Sněmu lesníků není pouze poukázat na dlouhodobě špatný stav vnímání lesnictví veřejností a zamyslet se nad jeho příčinami, ale především zabývat se konkrétními cestami ke zlepšení této situace, informovat vlastníky lesů o nástrojích a možnostech komunikace, jejíž významnou součástí je lesní pedagogika a motivovat je k využívání služeb lesních pedagogů.

Lesní pedagogika není zaměřena pouze na děti. Je to prostředek, kterým je možno působit na široké spektrum skupin veřejnosti a utvářet tak ve společnosti povědomí o smyslu hospodárení v lese a funkcích lesa, užitečných pro naše životní prostředí.“

Svoje skúsenosti si na sneme vymenili lesníci, lesní pedagógovia a pracovníci školstva. Stretli sa zástupcovia LČR, s.p., Vojenských lesov a statkov, s. p., Ministerstva zemědělství ČR, Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny, Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů, Lesov Hlavného mesta Prahy, SVOLU a niekoľkých ďalších lesníckych subjektov. Prišla aj pani riaditeľka materskej školy. Skúsenosti majú lesní pedagógovia bohaté. V školách je o spoluprácu s nimi záujem, niekedy nezvládajú uspokojiť dopyt.

Na sneme mi jeden kolega povedal, že už začína byť na termín „lesná pedagogika“ alergický. Veľa sa o nej hovorí, píše, je to nepochybne prospešná, no tiež trochu „módna záležitosť“. Ale má nejaký systém? Je hmotne a legislatívne zabezpečená? S komunikáciou s verejnosťou a prácou s deťmi sme u Lesov ČR začínali na podniku na odbore lesníckej politiky a vonkajších vzťahov pred pätnástimi rokmi. Podarilo sa

za ten čas vytvoriť systém realizácie lesnej pedagogiky v školách? Aký štatút má lesný pedagóg? Ako je lesná pedagogika zabezpečená finančne?

Lesy začínajú byť popretkávané náučnými chodníkmi. Ako sa vám páči tento názov? Neodrádza vás už samotný termín náučné? Ľudia sú pod palbou informácií a k tomu ich poučujú aj lesníci. Neboli by lepšie napríklad „chodníky poznania“? A ruku na srdce: zastavujete sa pri každej tabuli a dôkladne si čítate text, prezeráte si pozorne všetky obrázky, grafy a tabuľky? Robím to ja, keď sa už ako starší „foť“ potrebujem vydýchať, podobne ako moji vrstovníci, aby to vyzeralo, že sa snaživo vzdelávam. Myslí, že takto poučení môžu návštevníci lesa na druhý deň úspešne zvládnuť skúšku z pedológie, botaniky, alebo dendrológie? Majú o to záujem? Pamätajú si takto získané informácie? Väčšina turistov, najmä tých na bicykloch, len obrátia hlavu k tabuli a pokračujú ďalej. Nestačil by jednoduchý drevený mobilár informačných tabulí a na nich heslovité výstižné informácie s jednoduchou grafikou, ktoré sa dostanú do oka letným pohľadom? Tabule chodníkov by mali byť interaktívne, určené najmä deťom.

Na sneme zaznel aj tento názor od emeritného významného lesníka Ing. Štěpána Kalinu, ktorý si veľa pamätá: „Podstatnou príčinou negatívnej mienky časti verejnosti o lesnom hospodárstve bola transformácia lesníctva a reštitúcia lesného majetku. Lesnícky stav bol roztrieštený do mnohých subjektov, verejnosť stratila prehľad o tom, kam ktorý lesník vlastne patrí. Má na sebe niečo zelené, je to teda alebo lotor poľovník, alebo lotor lesník. S jednotlivými negatívnymi skutkami jednotlivcov alebo skupín lesníkov spájala všetkých lesníkov. Rozdelením utrpela aj súdržnosť lesníkov.“

Vlastníci veľkých lesných majetkov, ktorým boli v reštitúciách lesy vrátené, sa o svoj majetok starajú vzorne, najmä šľachtické rody považujú za česť mať vzorne obhospodarované lesy. Problémy boli s vracaním lesov drobným reštituentom: roztrieštené vlastníctvo, neurovnané rodné pomery, veľa spolupodielnikov na kúske lesa, sporné hranice majetkov,

chýbajúce alebo nedostatočné doklady o vlastníctve. A kto mohol za prietahy vo vydávaní lesov? Samozrejme lesníci. Kto sa v lesoch snaží usmerňovať aktivity najmä motoristov, cyklistov, jazdcov na koňoch? Zase lesníci. Kto z dospelých bol lesníkom takto „postihnutý“, našiel si dôvody, prečo im nemôže prísť na meno. Do lesa sa nepozrie ako je rok dlhý, ale má jasno v tom, že lesy u nás sa len ťažia, vykrádajú.

S touto generáciou sa dá len ťažko komunikovať. Ale ako to, že to vedú ekológovia? Majú to o veľa jednoduchšie. Za nič nezodpovedajú, neriešia problémy. Nič dlho nevyvetľujú, čo chcú povedať jasno a stručne formulujú. Vplyv na verejnosť majú aj ekologické programy v televízii. O mláke s drobnými živočíchmi nakrútiť krátky, sugestívny a na city pôsobiaci film. Nevedeli by sme my verejnosti povedať veľa zaujímavého o lesoch, o lesníkoch? Len preboha žiadne dlhé odborné vysvetľovanie, ale napríklad: lesník Josef Opletal vybudoval lesné studničky a pamätníky a zaslúžil sa najmä o zachovanie lesov pred vyrabovaním. Alebo duglaska je vraj nepôvodná drevina, ale môže nám pomôcť pri budúcom nedostatku chradnúceho smreka, alebo prečo lesníci ponechávajú v lese bütľavé stromy? To sú len náhodné príklady. Na Slovensku lesníci a poľovníci rozumne investujú do televíznej relácie Halali.

K nášmu „národnému folklóru“ patrí nadávať na všetko. Najvďačnejšími témami okrem politikov sú a budú zmeškané vlaky, aj keby chodili načas, trulovia policajti, aj keď to sú prevažne vzdelaní ľudia, a vyrabované lesy, aj keď prirastajú viac, ako sa v nich ťaží. S tým ťažko niečo urobíme a presvedčať osobne každého jednotlivca nie je v našich silách. Tieto oblasti sú verejnosti na očiach a médiá sa im venujú. Keď ľudia potrebujú kauzy, problémy, krv a sex, treba im niečo z toho dať. Keď kritizovali bývalého bosa televízie Nova Železného, že ponúka divákovi iba katastrofy a podobné perly, odpovedal: „Dávam ľuďom čo chcejú.“ Trocha zvrátené, ale taká je realita.

Tak teda dovoľte príklad: môžeme žiť bez vody? A kde sa voda akumuluje? Z veľkej časti v kvalitných a zdravých horských lesoch. A kto sa o tieto lesy stará? Predsa tí opovrhovaní lesníci prevažne zo štátnych lesov. Keď nebude voda, tak sa pre kvapku vody aj pozabijame. Bude teda krv. A keď budeme vyschnutí ako papier, nebude ani ten sex. Lesy, lesníci a voda by mohli byť jednou z tém pre verejnosť. ■

Účastníci lesníckeho snemu boli prevažne mladí ľudia

Na Donovaloch zasadalo Predstavenstvo Slovenskej lesníckej komory

Na svojom štvrtom, poslednom tohtoročnom zasadaní sa v chate Lesník na Donovaloch stretlo Predstavenstvo Slovenskej lesníckej komory, rozšírené o predstavenstvo Oblastnej lesníckej komory Banská Bystrica, tvoriacej podstatnú časť súčasnej členskej základne SLsK, ako aj nosnú časť aktivít celej SLsK.

Minútu ticha si na úvod prítomní utčili pamiatku člena predstavenstva Ing. Alberta Macka. Predseda SLsK Ing. Jaroslav Šulek potom otvoril nosnú tému aktuálneho zasadnutia, vyplývajúcu z jeho stretnutia s ministrom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Zsoltom Simonom. Rozhovor sa týkal pripravovaného stretnutia ministra pôdohospodárstva a predsedu SLsK na ktorom by mala byť prejednaná otázka spolupráce SLsK a MPaRV, budovania vzájomných vzťahov s atribútmi ich podstatnej optimalizácie ako problému, ktorý hodnotí SLsK už ako chronický a ktorý brzdí plnú pôsobnosť SLsK. Z rozhovoru podľa slov predsedu SLsK vyplynula prelomová otázka budúcnosti SLsK. SLsK sa totiž musí rozhodnúť, či pôjde aj ďalej cestou stavovskej – profesijnej organizácie alebo sa zmení na komoru podľa vzoru poľnohospodárskej a potravinárskej komory a bude zastupovať záujmy vlastníkov a obhospodarovateľov lesa. Oficiálne stretnutie predsedu SLsK s ministrom pôdohospodárstva možno očakávať začiatkom roka 2011. Dovedy sa preto musí SLsK rozhodnúť, akou

cestou ísť ďalej. Isté je, že doterajšie živorenie komory ju alebo celkom znefunkční a umlčí, alebo bude prekonané novým pohľadom na ňu. Zároveň sa na začiatku tohto volebného obdobia otvára významná možnosť dosiahnutia potrebných legislatívnych úprav – či už zmenou Zákona č. 545/2004 Z.z. o SLsK alebo priamo zakotvením postavenia SLsK v novele Zákona o lesoch. Preto sa zástupcovia Predstavenstva SLsK dohodli na stretnutí 9. decembra 2010 na pôde štátneho podniku LESY SR v Banskej Bystrici. Bystrici s cieľom o veci rokovať. Na zasadnutí predstavenstva na Donovaloch vzišiel návrh, aby bola v priebehu decembra 2010 – januára 2011 zo strany SLsK urobená rýchla anketa na zistenie názorov čo najširšieho okruhu respondentov na túto zásadnú vec. O výsledkoch jednanja 9.12.2010, resp. o výsledkoch ankety bude SLsK informovať aj v časopise Lesník.

Predstavenstvo jednalo tiež o spolupráci SLsK s Lesmi SR, š.p. Práve aj vďaka dobrej spolupráci tu Slovenská lesnícka komora stále je. Pretrváva napriek krajne nepriaznivým a meniacim sa podmienkam, hoci iba v akomsi „latentnom stave“ a zostáva dúfať, že v nasledujúcom období, ktoré nesie viaceré znaky priaznivých perspektív zo strany prístupu rezortu, sa komora postupne začne konečne meniť na takú, akú ju všetci od začiatku chceme mať. ■

Boris Pekarovič,
člen Predstavenstva SLsK

Zakladanie energetických porastov na nelesných plochách

Problematika energetických porastov bola prvýkrát v našom regióne predstavená v roku 2008 na odbornom seminári „Rýchlorastúce dreviny – jeden z obnoviteľných zdrojov drevej suroviny a energie“.

16. novembra tohto roku sme na Odštepnom závode Sobrance zorganizovali druhý odborný regionálny seminár pod názvom „Zakladanie energetických porastov na nelesných plochách“. K pozvaným hosťom patrili nielen lesníci ale najmä poľnohospodári nášho regiónu. Odborným garantom tejto akcie bol Ing. Ladislav Varga, CSc. z Národného lesníckeho centra vo Zvolene, ktorý predstavil možnosti zakladania a pestovania energetických porastov v spádovej oblasti OZ Sobrance. Ing. Igor Nemeč sa venoval problematike zakladania modelového energetického porastu zo sadbového materiálu výskumnej plochy škôlkarského strediska. Prezentáciu OZ Biomasa uviedol v zastúpení Ing. Jozef Staško. Ekonomické aspekty pestovania energetických porastov predstavil Ing. Martin Bartko z Národného lesníckeho centra. Pozvaných hostí najviac zaujal Babics Szabolcs, ktorý predstavil možnosti zakladania energetických porastov a spracovania štiepky za podpory štátnych dotácií v Maďarsku. Prehliadku zdrojov sadbového materiálu energetických drevín sme absolvovali v škôlkarskom stredisku Sobranecké kúpele. Praktická ukážka modelovej plochy energetického porastu, ktorá bola založená iba v apríli tohto roku, bola predstavená

Maturanti SLTŠ Prešov
sa zišli po 45-ich rokoch

Aj tretie zvítanie plné srdečnosti

Jesenné mesiace s koncovkou – ber sú symbolom brania úrody z polí, vinohradov, ale aj z lesov. Najmä keď sa urodí bukovic, žaluďov, či šišiek na ihličnanoch. Jeseň však aj naozaj berie. Slnka, tepla, ba uchmatne nám aj z optimizmu a dobrej nálady.

Ale na potvrdenie výnimky, tohtoročná jeseň, konkrétne prvý októbrový víkend, štedro rozdávala. Preteplila srdcia desiatim lesníkom – seniorom, ktorí prišli do metropoly Šariša sadnúť aspoň na chvíľu do lavíc v tej triede vtedajšej Strednej lesníckej technickej školy (SLTŠ), odkiaľ sa po maturite v júni 1965 rozpáchli na svoje prvé lesnícke štácie. Maturitný ročník 1964 – 65. Prví maturanti v novovybudovanej liahni lesníckej mlade na Kollárovej ulici v Prešove.

Skúšky dospelosti i horárskeho fortieľu skladali dvadsiati ôsmi, na pomaturitné stretnutie po 45. rokoch ich prišlo iba desať. Málo. Torzo. Najmä preto, že už jedenásť z nich je mŕtvych. Už jedenásťkrát bôlom vzdychla hora, ktorú milovali a ktorá im dávala chlieb. A aj tých zostávajúcich sedem chýbalo zväčša pre chorobu.

Smutné fakty však desiatku šesťdesiatpäťročných prítomných dajako dlho nezmáhali. Nostalgiu za spolužiakmi odohnal z ich mysli bývalý riaditeľ školy Ing. Imrich Lipovský, ktorý napriek bližšej sa osemdesiatke, vstúpil do triedy síce s paličkou, ale priam tak rezko, ako pred 45 rokmi. Prihovoril sa ako za dávnych čias – ako láskavý človek, no múdry, uznávaný pedagóg s veľkou autoritou, ktorý za tridsať rokov riadiťovania spoznal aj tie najskrytejšie zákutia študentskej duše a ktorý za ten čas spolu s kolektívom vypravil na neľahkú cestu lesníctva tisícky absolventov. Najdobjímavejšie bolo, že hoci sa s viacerými prítomnými absolventmi za tých 45 rokov nestretol, všetkých hneď poznal po mene. Ba spomenul si aj ja na zopár pikantných príhod do štvorročného spoluzitania so žiakmi. Z Prešova to však desiatich aktérov pomaturitného stretnutia ťahalo do končín im najbližších – do Lipoviec. V chotári tejto obce so známou minerálkou Salvator, neďaleko NPR Lačnovský kaňon, kde SLTŠ pred definitívnou štáciou v Prešov sídlila, totiž strávili tri roky štúdia. V horskom hoteli Tatran, ktorý bol vtedy ich internátom, si v po-

Modelová plocha energetického porastu v Pavlovciach nad Uhom

Sadbový materiál v ŠS Sobranecké kúpele

v Pavlovciach nad Uhom. Zaujímavosťou tu boli na naše podmienky nadrozmerne jednorokné prírastky niektorých druhov topolov a vrb (napr. 230 cm u topola pannonia a 210 cm u vrby alba). Súčasťou prehliadky bola aj rekapitulácia reálnych nákladov na založenie modelovej jednotkovej plochy.

Pozvaní hostia vysoko ocenili myšlienku zakladania energetických porastov na nelesných plochách a vyjadrili nádej, že raz bude slovenská legislatíva podobná tej maďarskej. Napriek sťaženej dotačnej politike dvaja zo zúčastnených hostí prejavili záujem o založenie energetických porastov už v roku 2011. ■

Lucia Hanková
OZ Sobrance

Zaujati účastníci seminára

Účastníci pomaturitného stretnutia po 45. rokoch pred budovou SLS v Prešove.

radí na treťom stretnutí spomienkami opäť priblížili študentské časy, bohaté najmä na pevné kamarátstva, z ktorých viaceré trvajú dodnes.

A o čom sa v spoločenskej sále, ktorá bola kedysi ich študovňou, hovorilo najviac : Ako dôchodcovia už viac o rodine, vnúčatách, o boľach, lekároch, tabletkách. Ale veľmi vážne aj o tom, ako tá naša rozatomizovaná slovenská horička veľmi trpí, že veľa dreva sa vyváža do zahraničia, pritom naši ľudia sú bez roboty, že lesnícke remeslo akoby strácalo spoločenskú vážnosť.

Nostalgické rozjímanie nad časmi, čo odváľali do hlbín rokov, ukončila heligónka jedného zo spolužiakov Ing. Dušana Valu a pieseň, ktorú mali štyri roky najradšej : „Veselo sa dievča tvári, srdce jej bije zvolna, keď sa pred ňou v diaľke zjaví lesnícka uniforma ...“.

A keďže na „pretras“ prišlo aj známych päť lesníckych „F“, na počesť stretnutia vznikla aj táto častuška :

*Štiracec pejc roki – veľo i počítac,
osud nam dožučel treciraz
še zvítac ...*

*Noľem zopakujme našo prikazaňe:
FĽAŠKA, FERBLA, FLINTA, FAJKA,
frajerečka,
čo ešči zostaňe ?*

*FAJKA už ňedimí, jak bi bulo treba,
eura šetrime na falatek chľeba ...*

*FERBLA zapomnuta, internet ju
prebil,
FLINTI hardzaveju a našč medzvec
prežil ...*

*Vo fľaški ľem alpa na kolena chore,
f karčme ňevídno,
stukame po dvore ...*

*Ňebudze dze ľubic FRAJLU pod
smrečkami,
ľikožrut ich žere vjedno
zos ľimbami ...*

*Z našich ľešnickich „F“ zostala ľen
FIGA,
už nas obľetuje s kosu tota striga ...*

*Aľe ! Mocujme še, chlopi
a ňebedakajme !
Ľes nam silu dava, ta mu
podzekujme ... ■*

Ladislav Malák

Zasnúbený s prírodou...

Milan LONGAUER

Počas môjho pôsobenia na Starých Horách som sa stretol s viacerými zaujímavými ľuďmi. V tomto období tu pracoval na Výskumnej stanici ekológie lesa SAV človek, s krásnym a čistým citovým vzťahom k prírode, odborník a znalec prírody, s ktorým Vás chcem v našej rubrike zoznámiť. Podnes si pripomínam jeho vyznanie, ktoré vyslovil na jednej z našich potuliek po prírode v zákutiach Veľkej Fatry. „Ty máš svoju rodinu a ja mám moje hlucháne“. Určite už tušíte o kom bude reč. Dnes Vám predstavujeme doc. Ing. Miroslava Sanigu CSc.

Čriečky zo života autora

doc. Ing. Miroslav SANIGA CSc. (1964) je rodákom z Liptova, z dediny Liptovské Revúce, učupenej v lone veľkofatranskej prírody. Tu pod mohutnou skalnou hradbou Čierneho kameňa od raného detstva spoznával krásy prírodných zátíši a získaval hlboký vzťah ku všetkým ratolestiam matky Prírody.

Láska k Božiemu stvorenstvu predurčila aj jeho študijné kroky. Po skončení základnej školy v rodnej dedine a po gymnaziálnych štúdiách v Ružomberku študoval na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Štúdiom prírodných javov a fenoménov sa jeho spätosť s prírodou viac a viac prehlbovala.

Po vysokoškolských štúdiách pracoval „priamo“ pri ochrane prírody v Národnom parku Malá Fatra. Priamy kontakt s prírodou v povolani viac a viac umocňoval nevšednú lásku autora k nej a jej súčasťam. Keďže

v ňom už od malička driemala detská zvedavosť poznávať dianie v zákutiach prírody, v roku 1993 prechádza pracovať na Ústav ekológie lesa Slovenskej akadémie vied. Jeho pracoviskom sa stala Výskumná stanica v podhorskej dedinke Staré Hory, ktorá je rovnako situovaná pod úpäťm Veľkej Fatry. Tu pracuje ako vedecký pracovník pri výskume vtáčích spoločenstiev až do týchto chvíľ.

Srdcovou záležitosťou autora sú dva operence – tetrov hlucháň a murárik červenokridly. Autora obidva tieto vtáčie druhy hneď pri prvom stretnutí zvláštne očarili, či doslova omámili, ba vari až „uriekli“. Bola to láska na prvý pohľad a zamilovanie na celý život.

Nechať si tieto zážitky len pre seba by autor považoval za sebectvo a hriech, a tak ich sprístupňuje širokej čitateľskej verejnosti. Pre deti napísal knižky: „Povedky tetušky Jedličky“ (1996), „Rok v prírode s Paľkom“ (1998), „Po lesných zátíšiach s Paľkom“ (2000), „Rozprávky prababičky

Miro vo svojom vtáčom raji

prírody“ (2003), „Rozprávky spod Čierneho kameňa“ (2004), „Rozprávky z Konvalinkového údolia“ (2004), „Rozprávky o sirôtočke sýkorôčke Dorôčke“ (2007), „Rozprávky pramamčičky Prírodčičky“ (2008), „Ako sýkorčiatko Zvedavčiatko spoznávalo zátíšia dolinôčky Olinôčky“ (2009) a „Ne(po)vinná čítanka malého prírodovedca – 1. diel: Rozprávky z dolinôčky Olinôčky“ (2010). Starším čitateľom, avšak nielen im, sú adresované knižky: „Hlucháne – moja láska“ (1997), „Rozjímanie s hlucháňmi“ (1998), „Rozjímanie s murárikmi“ (2007), „Rozjímanie s medvedmi“ (2007), „Nezabudnutelné zážitky s rysmi“ (2007), „Ekologické úvahy“ (2007), „Reflexie o Bohu a prírode“ (2008), „Rozjímanie s prírodou“ (2008), „Príroda v premenách ročného kolobehu“ (2008), „Poézia lesa“ (2008), „Poézia prírody – Poetry of Nature“ (2008), „Z mojej vtáčej záhrady“ (2009), „Moja dvojjediná láska murárik a hlucháň“ (2009), „Rozprávková vtáčia záhradka – A fairytale bird garden“ (2009), „Zasnúbený s prírodou“ (2009), „Môj rozprávkový život pod ochranou troch strážnych anjelov v nebeských výšinách“ (2010), „Murárik červenokridly v poetickom rozjímaní a perokresbách“ (2010), „Tetrov hlucháň v poetickom rozjímaní a perokresbách“ (2010) a „Veselo-vážne príhody z prírody“ (2010).

V „šuplíku“ čakajú na uverejnenie ešte viaceré autorove rukopisy pre najmenších čitateľov vo forme rozprávok z prírody... Autor si prežitie príbehy vo svojich knižkách ilustruje sám.

Na poli vedeckom autor publikoval 67 pôvodných vedeckých príspevkov, o živote murárika červenokridleho napísal samostatnú vedeckú monografiu. Aktuálne pozorovania z prírody vhodnou formou tlmočí aj širokej verejnosti, a to v podobe krátkych príspevkov v masovokomunikačných prostriedkoch. Spolu so Slovenskou televíziou

Záhrada pri rodinnom dome je plná vtáčích búdok

spolupracoval na filmoch o prírode Veľkej Fatry a o živote murárika červenokrídeho a tetrova hlucháňa.

Popri vedeckej a publikačnej práci si autor nájde čas aj na stretávanie s mládežou. Nespočetné množstvo besied na školách a medzi deťmi obľúbených terénnych vychádzok svedčí o mimoriadnom úsilí autora popularizovať prírodu a jej ochranu najmä u detí. Za vedecko-popularizačnú činnosť získal v roku 1998 Cenu SAV. V roku 2006 bola ocenená séria autorových príspevkov „Kalendár prírody“ v populárno-vedeckom časopise QUARK Cenou podpredsedu vlády a ministra školstva SR za 2. miesto v kategórii: „Vedecko-popularizačný príspevok roka“. Rodná obec Liptovské Revúce udelila autorovi v roku 2007 Čestné uznanie za dlhodobú úspešnú prezentáciu obce v oblasti publikačnej práce, literárnej tvorby a vedeckej činnosti. Liptovská knižnica G.F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši udelila autorovi cenu „Kniha Liptova 2008“ za populárno-náučné tituly „Ekologické úvahy“ a „Poézia prírody / Poetry of nature“. V roku 2009 dostal Miroslav SANIGA Cenu primátora mesta Ružomberok za významný podiel pri výchove mládeže v oblasti literatúry a ochrany prírody. V roku 2010 sa stal autor držiteľom Ceny SAV za vedecko-popularizačnú činnosť už po druhýkrát. V tomto roku získal aj Cenu BAYER - HLAVNÚ CENU ZA TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ - NÁRODNEJ ENVIRO SÚŤAŽE 2010 v kategórii ENVIRO ČIN ROKA – 1. miesto, za projekt „ROZPRÁVKOVÁ VTÁČIA ZÁHRADKA“. V roku 2010 prevzal Miroslav SANIGA od primátora mesta Ružomberok aj Ďakovný list mesta Ružomberok za rozvoj slovenskej žurnalistiky a propagáciu mesta Ružomberok.

Najnovšie poznatky z výskumu prírodných procesov tlmočí autor aj vysokoškolským študentom na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici, kde na Katedre životného prostredia externe prednáša predmety „Biologická diverzita“, „Etológia živočíchov“ a „Systém živočíchov“.

Tajomstvá života v prírode si nechávaš len pre seba. Odovzdávaš ich najmä deťom a mládeži. Napísal si už 30 populárno-náučných kníh. Čo ťa ako prírodovedca vedie k tomuto počínu tlmočiť vedecké poznatky širokým vrstvám obyvateľstva. Prečo ich adresuješ práve najmladšej generácii? Prídu si pri ich čítaní na svoje aj tí skôr narodení?

Keď som bol malým chlapcom, nebolo v kníhkupectvách veľa kníh o prírode, a tak som sa nemal odkiaľ niečo dozvedieť o zvieratách a vtácoch, ktoré som pozoroval pri svojich potulkách zátišiami prírody pod skalnou hradbou Čierneho kameňa. S mnohými stvoreniami prírody som sa stretol skôr, ako som ich mohol poznať z obrázkových kníh. U murárika červenokrídeho to trvalo niekoľko rokov, kým som sa vôbec o ňom dočítal v jednom časopise, akého podivného a vzácného operenca som to vlastne na Troch kráľov roku 1971 pozoroval pri hraní hokeja, v rodnej dedine Liptovské Revúce, ako sedemročný chlapec. Ako chlapec som si kládol veľa otázok zo života zvierat, na ktoré som si však nevedel dať sám odpoveď. Keďže vo mne stále žije detská duša, vnímam život v prírode detskými očami. A v prvom rade práve im chcem, detskej duši, najprístupnejšou formou rozprávkou, priblížiť život o stvorení prírody. Považoval by som to za sebecké, ba až za neodpustiteľný hriech, keby som si nechal zážitky zo zátiší prírody len a len pre seba a nepodelil sa s nimi nielen s čo najširšou čitateľskou verejnosťou. Myslím si, že rozprávky o živote zvierat si môžu prečítať nielen deti, ale všetky vekové kategórie čitateľov a že sa v nich dočítajú aj mnohé vedecké informácie, ktoré by museli inak veľmi prácne vyhľadávať vo výsostne vedeckých publikáciách. Do rozprávok zahrňam najnovšie výsledky svojho výskumu zo života vtákov a zvierat.

Čím sú zaujímavé operence, ktoré v rámci tvojej výskumnej práce sleduješ?

Vtáky majú v početnej rodine živočíchov zvláštne postavenie a aj postoj človeka k týmto tvorom je obzvlášť pozitívny. Mňa operence obzvlášť očarili skutočne od útleho detstva. Keď tak o tom uvažujem, keď okolo pol noci v prítmi lesa čakám na tok hlucháňov, zdá sa mi, že ma vtáky „uriekli“. Najskôr to bol murárik červenokrídly, do ktorého som sa zamiloval na prvý pohľad a na doživotie. Bol to prvý nebeský anjelik s karmínovými krídlami, ktorého mi poslal v ústrety dobrotivý Stvoriteľ, aby ma sprevádzal na mojej púti týmto pozemským životom. Len o pár rokov neskôr mi poslal Pán naproti druhého anjela – hlucháňa, ktorý sa stal mojou druhou láskou. Týmto dvom vtáčim druhom patrí v mojom srdci najviac miesta,

hoci som zamilovaný do celej prírody a jej stvorenia. K týmto dvom operencom cítim niečo navyše, čo už k žiadnemu inému stvoreniu prírody. Hlucháň ma očaril svojou majestátnosťou, plachosťou, tajuplnosťou. Murárik zase svojim podivným, priam nadpozemským výzorom, sfarbením, zvláštnym poletovaním. U obidvoch týchto tvorov obdivujem neobyčajnú húževnatosť. Keď uprostred zimy teplota klesá hlboko pod nulu a so mnou to len tak drgľuje a v tom zahliadnem murárika, tento operený skvost vápencových skál a azúrového neba, triaška je odrazu preč. Nevšednú pokoru cítim vždy počas treskúcich mrazivých nocí v zime, keď som duševne prítomný pri všetkých mojich hlucháňoch, ktorí si musia „vytrpieť“ štiplavé objatia mrázika.

Viac ako polovicu roka noc čo noc (sviatky nevynímajúc) skúmaš správanie hlucháňov. Z čoho čerpáš na to energiu, ktorá ti zostáva navyše aj na bohatú literárnu a vedeckú tvorbu?

Obidva tieto vtáče druhy žijú v odľahlých zátišiach prírody, takže musím za nimi „tvrdo“ stúpať aj niekoľko hodín a vyšliapať niekoľko stovák výškových metrov. „Vychádzka“ za týmito podivuhodnými Božími stvoreniami je spojená nielen s odriekaním mnohých ľudských pôžitkov (spánok a odpočinok), ale najmä s vypotením mnohých a mnohých litrov potu. Pri výskume hlucháňa od februára do konca mája „podstupujem“ každodenne „polnočný“ budiček a rovnako je tomu tak aj v jeseni od septembra do októbra. Premôčť sladký spánok v polovici a vydať sa každodenne polnočnou hodinou do tmavého lesa v čase i nečase na „výlet“ za hlucháňmi, tak to môže vysvetliť iba bezhraničná láska k týmto vtáčim stvoreniam.

No a z čoho čerpám energiu, ktorú miňam pri ťažkých túrach zátišiami prírody? Len a len z prírody. Keď po tridsaťkilometrovej túre pod klenbou hviezdčikami vyzdobených nebies počujem tichučké klepkanie hlucháňa, odrazu zo mňa spadne všetka únava. Rovnako tak som schopný znášať nezniesiteľné páľivé pohľadania slnka pod skalnou stenou Čierneho kameňa, keď smiem obdivovať ladné poletovanie murárika. No a keď po túlačke prírodou som nie schopný urobiť už ani len krok, moje unavené nohy „vzkriesi“ studený kúpeľ v horskej bystrinke tak, že si ešte potom môžem zahrať aj futbal. Keď nie som v zákutiach prírody, energiu si „dobíjam“ srkaním „neanonymných“ bylínkových čajov, ktoré si zbieram počas vychádzok po prírode, no a, samozrejme, aj z nespočetných zážitkov a spomienok.

Čo je podľa teba originalita v tvorbe? Nepýtaš sa občas sám seba, či som to už niekde nečítal?

Ak sa mám priznať, ja sa nad tým

Niektoré z vydaných publikácií

veľmi nezamýšľam. Píšem o faktoch zo života zvierat spôsobom, ktorý je mi najbližší a snažím sa, aby bol blízky aj čitateľovi, či už tomu skoršie alebo neskoršie narodenému. Za mojich detských čias mi chýbali knižky, ktoré by mi boli priblížili život z lesných, lúčnych či riečnych zátiší formou rozprávok, a tak si ich píšem teraz aj pre seba. Najväčšou odmenou pre mňa je, keď mi deti na besede povedia, že už poznajú murárika a vedia, prečo je hlucháň hluchý. Alebo keď mi nejaký pán zavolá, aké semienka má nasypať do krmidla, aby sa mohol naučiť rozoznať všetky druhy našich sýkoriek..

Aká je tvoja autorská stratégia?

Keďže knižky som začal písať a ilustrovať si ich akosi mimovoľne, nemal som a ani nemám nijakú precízne vypracovanú autorskú stratégiu. Mojim skromným pránim je, aby som čo najviac ľudí naučil zaujímavosti zo života prírody. Chcem kultivovať vzťah ľudí k prírode a jej obyvateľom. Chcem, aby sa cez tento vzťah k prírode ľudia stávali lepšími, chápanejšími, šťastnejšími, láskavejšími.

Človek dostáva dnes množstvo informácií cez médiá a najmä cez internet. Myslí si, že kniha zachová svoju jedinečnosť? Čo pre teba vôbec znamená?

Aj keď na úsvite tretieho milénia

si sprostredkujeme informácie najmodernejšími spôsobmi, ku ktorým patrí aj internet, ani v najmenšom nepochybujem, že klasická kniha na papieri sa bude tešiť oblube čitateľskej verejnosti aj na horizonte tohto tisícročia, pravda, ak dotedy bude ešte ľudstvo prežívať na našej zázračnej planéte Zem. Podľa mňa klasická kniha nebude mať nikdy v nijakom médiu konkurenciu, pretože je „po ruke“ všade. Nie je ju treba napojiť ani na elektrický prúd, ani sa pri nej nemusí len sedieť, ale môžeme si čítať aj po ležiacky či po stojacky.

Aké knižky si čítal v detstve, aké čítaš dnes?

V detstve som čítal najradšej odbornú literatúru o prírode, ktorej, žiaľ, bolo veľmi málo a ešte k tomu väčšina knižiek bola v češtine alebo ruštine. A tak som sa už v ranom detstve musel učiť češtinu a ruštinu. Dnes je to na prvom mieste odborná literatúra, no a keď mi zvyšuje čas, tak rád čítam životopisy.

Čo ti hovorí štatistika o čítaní kníh, rebríčky bestsellerov?

Ja sa držím starého známeho: „Nie je všetko zlato, čo sa blyští.“ Keď sa stane nejaká kniha bestsellerom, ešte nemusí znamenať, že je to hodnotné literárne dielo. Zdá sa mi, že čitatelia dnes čoraz menej siahajú po obsahovo ťažšie „strá-

viteľnej“ literatúre a dávajú prednosť „lahším“ žánrom, ktoré sa potom, samozrejme, aj ľahšie predávajú.

Tvoja tvorba je pestrá. Okrem poviedok, rozprávok a vedeckých štúdií píšeš aj básne. Výrazne v tvojej tvorbe vynikajú fotografie a perokresby. Do najmenších detailov dokážeš tušom zachytiť napríklad let murárika červenokrídleho, nápadne pripomínajúci let motýľa. Je to doplnenie tvojej slovnej tvorby, alebo vyjadrenie iného citu, vzťahu k tomu, čo nesmierne miluješ a obdivuješ?

Ak sa človek do niečoho alebo niekoho úprimne zamiluje, tak s týmto svojim objektom lásky chce byť stále a len krásne sa o ňom vyjadruje. Keď nie som v prírode medzi mojimi milovanými stvoreniami, tak na ne myslím, spomínam alebo si ich kreslím, a tak si ich sprítomňujem. Murárik a hlucháň sú aj z vizuálneho aspektu pre mňa tak podmanivé operence, že kreslenie týchto stvorení mi prináša nevýslovnú radosť. No a keďže sa z krásy Božieho stvorenia nechcem tešiť len sám, pokúšam sa ju aj formou perokresieb priniesť ostatným ľuďom. Fotkami chcem zase ľuďom dopriať vidieť krásu prírody, aby sa aj oni pokochali z okamihov, ktoré potešili moje oči a rozochveli moje vnútro.

Ďakujem za rozhovor. ■

Perokresba hlucháň so sliepkou

Perokresba murárik červenokrídleho

„Jeden za všetkých všetci za jedného!“

Miroslav SANIGA

Mlynárky sú družné vtáčatá, ktoré akoby sa pridržali hesla: „Jeden za všetkých, všetci za jedného!“. Lesom sa celý krádlík, ktorý tvoria obyčajne príslušníci jednej bohato rozvetvenej rodinky, premiestňuje zo stanovišta na stanovište spolu, pritom sa jednotlivé vtáky stále jemne ohlášajú, aby boli v neustálom vzájomnom kontakte a náhodou sa nejaký člen rodinky niekde nezdržal a nezabudol. Toto rodinné spoločenstvo trávi spolu chvíle nielen počas dňa, ale prečkáva vedno aj noc. Rodičia, bratia, sestry, tety, ujovia, sesternice a bratrance si posadajú pekne vedľa seba na nejakú vetvičku, túliac sa pritom jeden k druhému, aby sa vzájomne zahrievali. Počas dlhej mrazivej noci strácajú tak menej tepla, ako keby spali osve. Spomenutého hesla sa však najviac pridržajú pri poskytovaní vzájomnej pomoci. Ak sa pri odchyte vtáčikov v mojom „Rozprávkovom vtáčom raji“ odchytiť do siete z krádlíka čo len jedna mlynárka, ostatné na jej tiesňové „SOS“ volanie už aj priletia na pomoc. Snažia sa príslušníčke svojej družnej rodinky všemožne pomôcť a vyslobodiť ju. Postupne sa takto do siete zamotajú všetci členovia rodinky. Naozaj sa tieto operence pridržajú sloganu: „Jeden za všetkých, všetci za jedného!“

Ukážka z knihy: VESELO - VÁŽNE PRÍHODY Z PRÍRODY ■

Informačný panel ťažba dreva

Náučný lesnícky chodník Banský jarok

Milan LONGAUER

OZ Levice otvoril chodník v roku 2006. Je situovaný v CHKO Štiavnické vrchy, ktorá bola vyhlásená v roku 1979. Svojou výmerou 77 630 ha predstavuje najväčšiu CHKO v rámci SR. Územie má osobitné postavenie tak pre svoju kultúrno-historickú hodnotu, ako aj preto, že je to najväčšie vulkanické pohorie na Slovensku. Geografická poloha územia na rozhraní dvoch rozdielnych klimatických typov spôsobuje prelínanie panónskych prvkov flóry a fauny s karpatskými horskými prvkami. Ďalšou charakteristickou črtou je jeho bohatá banícka minulosť, dokumentovaná unikátnymi technickými pamiatkami a tiež osobitý krajinársky charakter. Vyznačuje sa najväčším výskytom a počtom minerálov na Slovensku.

Východiskovým bodom je hotel Topky pri Počúvadlianskom jazere patriacom medzi najnavštevovanejšie lokality v oblasti Banskej Štiavnice. Roz-

prestiera sa na ploche 12 ha. Je obľúbeným letným ale aj zimným rekreačným strediskom chatárov, turistov, detských táborov a miestom kultúrnych podujatí. Zároveň je východiskom na najvyšší kopec v Štiavnických vrchoch - Sitno (1009 m.n.m.). Vodná nádrž bola postavená v roku 1775. Pozostáva z piatich hrádzí, čo je určitou raritou. Má najrozsiahlejší systém zberných jarkov. Tatársky jarok 4080 metrov, Dolný Počúvadliansky jarok 1700 metrov, Horný Počúvadliansky jarok 3080 metrov, Sitniansky jarok 4630 metrov a Počúvadliansky jarok 1247 metrov. Počúvadlianske jazero patrí medzi tie najväčšie a to znamená aj najchladnejšie. Najväčšia hĺbka je 11 m. Jazero je umelo vytvorené priehradou, ktorá patrí medzi jednu z najstrmších na Slovensku. Vodná nádrž Počúvadlo je súčasťou lokality Svetového kultúrneho dedičstva „Banská Štiavnica“, zapísaná do zoznamu v roku 1993. Zápis do zoznamu svetového dedičstva potvrdzuje výnimočnú hodnotu tejto lokality.

Názov chodníka je odvodený od názvu baníckych diel, ktoré slúžili na odvádzanie vody z banských štôlní do umelo vybudovaných vodných nádrží – tajchov. V banskoštiavnickej oblasti bol vybudovaný tento unikátny vodohospodársky systém umelých vodných nádrží od začiatku 16. stor. do polovice 19. stor. Systém pozostával zo 60 umelých vodných tajchov s celkovým objemom 7 miliónov m³, ktoré boli navzájom pospájané zbernými (72 km), náhonovými (57 km) a spojovacími jarkami. Vzhľadom na nedostatok prírodných vodných zdrojov v oblasti sa snehová a dažďová voda zachytávala v zberných jarkoch a kumulovala sa vo vodných nádržiach. Z nich sa voda náhonovými jarkami rozvádzala k banským zariadeniam. S vybudovaním tohto systému sa spájajú mená Matej Kornel Hell, Jozef Karol Hell, ale predovšetkým významný vedec Samuel Mikovín. Do súčasnosti sa zachovalo 23 vodných nádrží.

Náučný lesnícky chodník na trase dlhšej 2,5 km poskytuje návštevníkom ucelené informácie z oblasti lesníctva a ochrany prírody na 8 informačných paneloch.

1. Pozvanie na trasu lesníckeho náučného chodníka • 2. Obchod s drevom • 3. Fauna a flóra • 4. Výchova lesných porastov • 5. Ochrana dreva • 6. Ťažba dreva • 7. Prírodná obnova • 8. Poľovníctvo

Na Počúvadle vzniká tradícia organizovania Dňa detí, v rámci projektu lesnej pedagogiky na ktorej sa každoročne zúčastňuje 1 000 až 1 500 detí z okolitých základných škôl

Z lesníckeho hľadiska je toto územie zaujímavé tým, že bolo zaradené do projektu Pro Silva. V spomínanom objekte Lesopark Počúvadlo sú porasty obhospodarované prírode blízkym spôsobom. Je tu možnosť vidieť:

1. riešenie prebudovania kalamitou poškodeného porastu • 2. úrovňová prebierka vykonaná metódou cieľových stromov • 3. skupinová a skupinovitá obnova porastu ■

Informačný panel prírodná obnova porastov

Počúvadlianske jazero

Aké sú problémy na kalamitných plochách v TANAPe?

Jiří JUNEK

Aká je situácia a podmienky na kalamitných lesných plochách na území Tatranského národného parku po šiestich rokoch od vetrovej kalamity v novembri 2004? Výsledkom výskumov sa venoval seminár o pokalamitnom výskume vo Vysokých Tatrách, ktorý 19. novembra 2010 usporiadala Výskumná stanica a Múzeum Štátnych lesov TANAPu. Jeho pracovníci na ňom prezentovali výsledky výskumných úloh vedeckých tímov v oblasti klimatológie, pedológie, hydrologie, botaniky, zoológie a lesníctva. Boli vymedzené štyri výskumné plochy – pre porovnanie na ploche bez poškodenia, na kalamitisku bez zásahu, so spracovanou kalamitou a na požiariisku.

Najviditeľnejšou zmenou na území Tatranského národného parku v odstupe šiestich rokov po tatranskej bôre je skutočnosť, že kalamitné plochy kompletne pokryla nová vegetácia. Nečakane rýchly bol najmä vývoj sukcesnej trávovitej, bylinnej ale drevinovej vegetácie na kalamitných plochách. Vegetačný kryt je podmienukou aj úspešného odrastania prirodzenej obnovy charakteristických drevín tatranského lesa – smreka, smrekovca, i toho, že sa spočiatku extrémny hydrický a teplotný režim na týchto plochách vyrovnal. Podmienky na kalamitných plochách sú teda pre obnovu lesov veľmi priaznivé.

Ponúkame vám kaleidoskop informácií, ktoré zazneli na seminári: odumretého dreva je štyri razy viac ako živého, umelá obnova je doplnkom prirodzenej obnovy, prirodzená obnova obsadila 97 % pokalamitných plôch. Posúva sa z nižších do vyšších polôh. Najviac sa prirodzene obnovuje smrek 33 %, smrekovec 26 %, borovica 20 %, jedľa 12 % a javor 5 % zastúpenia drevín. Pritom škody zverí sa na smreku prejavujú málo, ale najviac na pionierskych listnatých drevinách, ako na baze červenej a jarabine, z cieľových drevín na javore. Na druhej strane stojí alebo leží na milión m³ odumretého dreva

Okrem iných tatranských výskumníkov na seminári vystúpil s príspevkom „Sledovanie rizika kalamitného premnoženia podkôrníkov“ Ing. Ján Ferenčík. Upozornil na to, že stále častejšie sú podkôrníkmi napadané jedny zo symbolov prírody Vysokých Tatier – borovice limbové, najmä lykožrútom smrečinovým, smrekovce, ktoré vo väčšine vetrovú kalamitu prežili, sú napadané lykožrútom smrekovcovým. Ohniská podkôrníkov sa priblížili pásmu kosodreviny natoľko, že už prakticky prevažne neexistuje nenaťpanuté pásmo údajne pôvodných smrekových porastov. Podkôrníky síce majú prirodzených nepriateľov, no nestačia likvidovať premnožený hmyz. Odchytených a zničených bolo za šesť rokov od kalamity 908 miliónov kusov škodlivého hmyzu,

pri účinnosti maximálne 30 % teda celková populácia škodlivého hmyzu v Tatrách minimálne 2 724 miliónov kusov.

Novým objektom výskumov vedeckých tímov zo Slovenska i zahraničia sa stali stojace suché lesy v bezzásahovom území. Ročne tu pribúda približne 1000 hektárov suchého lesa v dôsledku šírenia podkôrneho hmyzu. Ekologické podmienky sa v tomto území v porovnaní s podmienkami na kalamitnej ploche výrazne menia. Z hľadiska dôsledkov na okolitú krajinu sa môže stať, že napríklad hydrická funkcia týchto porastov bude horšia ako na samotnej kalamitnej ploche. Podmienky obnovy v tomto území budú podstatne horšie ako na plochách poškodených vetrovou kalamitou. Pomery sú totiž už v súčasnosti veľmi nepriaznivé.

Na záver seminára predstavil lesník Štátnych lesov TANAPu z Ochranného obvodu Štrbské Pleso Pavol Král svoj najnovší film o tatranských lesoch „Ked' odchádza tatranský prales“. S jeho súhlasom citujem z komentára jeho filmu:

„Od nepamäti vplýval človek na lesné prostredie. Les menil na takzvanú kultúrnu krajinu, v ktorej i v tých najnepriístupnejších oblastiach, akým sú aj Tatry, ostali už len osamelé ostrovčeky pôvodných prírodných lesov, čiže pralesovitých formácií. Na území Vysokých a Belianskych Tatier ich ostalo dokopy len asi 680 ha, čo je niečo nad 2 % výmery celého tatranského lesa.

Až rok 1949 priniesol na chvíľu obdobie nádeje. Vznik a uzákonenie TANAPu konečne zaručovalo ochranu a obnovu týchto prírodných lesných vzácností. Lesníci sa dali do práce a v spolupráci s mnohými vedeckými kapacitami postupne zrekonštruovali veľkú časť odlesneného územia. No po päťdesiatich rokoch je Zákon o TANAPe zrušený a existencia pralesov opäť silne ohrozená.

Veľmi dôležitým bolo v minulosti i zistenie, že napriek silnému rozmnoženiu lykožrúta a vtedajším skromným technickým možnostiam sa vždy podarilo lykožrúta zastaviť.

Prečo lesníci prestali praktizovať overené postupy a dovolili lykožrútovi rozmnožiť sa?

Z pohľadu lesníckej starostlivosti sú prakticky dodnes všetky lesy TANAPu zaradené medzi lesy ochranné a lesy osobitného určenia. Čiže do kategórií, v ktorých je prioritou ochrana prírody a lesnícke činnosti sú vykonávané tým najcitlivejším, i keď zároveň samozrejme menej ekonomicky výhodným spôsobom. A vybrané územia sú navyše zaradené do prírodných rezervácií. No i v týchto, hoci z nich bola hospodárska činnosť prakticky vylúčená, prebiehala donedávna starostlivosť. Zber semena, spolupôsobenie pri obnove lesa, rekonštrukcia umelo

Následky vetrovej kalamity pod Starým Smokovcom

Tlačová konferencia o lykožrútovej kalamite - Javorina

odlesneného územia, výchova a ako už bolo povedané, dohľad nad zdravotným stavom lesných porastov. Takéto hlavné zásady boli, v podobe podrobnejších plánov starostlivosti, 50 rokov tiež zastrešené Zákonom o Tatranskom národnom parku. Toto všetko sa však takmer zo dňa na deň zmenilo.

Na základe politických zmien v roku 1989 prišli na rad i zmeny vo filozofii ochrany prírody Slovenska. V roku 1994 vzniklo Ministerstvo životného prostre-

Likvidácia kalamity - Ochranný obvod ŠL TANAPu Štrbské

Sústrasť od neznámeho turistu
- pod Hrebienkom v r. 2005

dia a v roku 1995 vstúpil do platnosti Zákon o ochrane prírody a krajiny. Ten rozčlenil územie Slovenska navyše na stupne ochrany prírody. Od prvého, s minimálnymi obmedzeniami, až po najprísnejší piaty. V TANAPe bolo snahou ŠOP takmer identicky pretransformovať dovtedajšie hranice PR na novo vzniknutý 5. st. OP. Ale ten, na rozdiel od PR, už starostlivosť o les nepripúšťa. Lesníci vedeli o hroziacich problémoch a preto s navrhovanými hranicami 5. st. OP nesúhlasili. Dňa 19. novembra 2004 padla v Tatrách vetrová kalamita veľkých rozmerov a následne bolo štátnou správou OP, napriek mnohým protestom zo strany lesníckych odborníkov, rozhodnuté, ponechať spadnuté drevo v práve platnom piatom, a sčasti aj v treťom a štvrtom stupni OP bez asanácie. Dokopy asi pol milióna m³. Doslova ako zákonom chránené semenisko nákazy.

Novou legislatívou v podobe Zákona o ochrane prírody a krajiny vznikli doteraz nedoriešené disproporcie s Lesným zákonom a navyše bol zároveň zrušený Zákon o TANAPe. Dovtedajšia Správa TANAPu v Tatranskej Lomnici sa rozpadla na dve organizácie, riadené dvoma ministerstvami. Pôvodný podnik, hoci

Pleso

mu v podstate celá starostlivosť ostala, sa musel premenovať na ŠL TANAPu a Správa TANAPu vznikla ako jedno zo stredísk Štátnej ochrany prírody.

Zmena zákonov však nebola jediná vec, ktorá dopomohla k súčasnému neutešenému stavu tatranského lesa. Za zmienku stojí i ďalší fenomén. Po roku 1990 sa na Slovensku začali aktivizovať rôzne ochranárske zoskupenia, ktoré, často ovplyvnené svojimi skreslenými a zidealizovanými predstavami, začali zasahovať do existujúcich spôsobov starostlivosti o lesy. A samozrejme, nezabudli zviditeľniť svoj pohľad na vec aj v prípade TANAPu.

Po vetrovej kalamite v roku 2004 zareagoval podkôrný hmyz presne tak, ako lesníci očakávali. Začal sa neúmerne rozmnožovať. Najskôr v ponechanom spadnutom dreve, a od roku 2007 už masívne útočí i na okolité zelené stojace porasty. Samozrejme, nielen v 5. st. OP.

A tak máme do súčasnosti len na štátnom území TANAPu napadnutých neuveriteľných 1,8 mil. stromov. Sú to už pomaly dve tretiny z množstva samotnej veľkej vetrovej kalamity. A množstvo suchárov či podkôrníkových holín naďalej narastá.

Podkôrný hmyz žiaľ neobchádza ani to najvzácnejšie, čo lesné pásmo TANAPu obnáša. Prírodné či prirodzené lesy. Navzdory vyhláseniam viacerých ekologov, že sa v nich nemôže nič stať. Vysychajú i génové základne, ktoré mali zabezpečovať pôvodnosť tatranského lesa. A človek sa iba prizerá. Nemôže podľa zákona o ochrane prírody a krajiny les aktívne chrániť, napriek tomu, že svojimi civilizačnými faktormi dlhodobo spôsobuje oslabenie prirodzenej obranyschopnosti tých istých lesných porastov. Vyzerá to doslova tak, akoby niekto chcel úmyselne tatranský les zlikvidovať.

Paradoxom nových zákonov je, že v génových základniach v piatom stupni ochrany človek nielenže nemôže podporovať zdravotný stav týchto porastov, ale ani ich prirodzenú obnovu. Tá spočíva iba v jednoduchom nakyprení plôšok pod materským porastom, aby semienko, ktoré prípadne dopadne na tieto plôšky, malo väčšiu šancu na prežitie.

Čo je najhoršie, nie je to len TANAP, v ktorom podkôrný hmyz spôsobuje obrovské problémy. Rozpad smrekového lesa naberá na obrátkach vo viacerých oblastiach Slovenska. Pred očami sa nám rozpadáva naše zelené zlato. Vzácne dedičstvo po predchádzajúcich generáciách. Za babku predávame znehodnotenú drevo z podkôrníkových kalamít, rozmnožených vďaka piatym stupňom ochrany prírody Slovenska.

Ešte pred desiatimi rokmi sa na Slovensku mohlo, v rámci plánovaného hospodárenia, vyrábať za rok asi 5 miliónov stromov. Toto bol limit, pri ktorom sa nič zlé nedialo. Bolo to menej ako za tú istú dobu prirástlo a teda zásoba slovenského dreva ešte narastala. Dnes sa spracováva, hlavne v smrekovom pásme, možno až niekoľkonásobne viac a to už les jednoducho nezvládne. Perpetuum mobile

Les pod náporom lykožrúta
hynie postojáčky - Javorína

jediného obnoviteľného zdroja energie u nás, s nenahraditeľnými mimoprodukčnými funkciami, na dlhú dobu strácame.

Viniť lesníkov za súčasný stav je skutočne veľmi scestné. Na základe vedeckých poznatkov a skúseností udržiavajú les zdravý aby prinášal čo najpestrejší a predovšetkým trvalý úžitok. Samozrejme úžitok predovšetkým pre človeka. Človek je ten, kto chce dýchať zdravý vzduch, piť čistú vodu a zároveň využívať produkty lesa a všetky výdobytky vedy a techniky. No takýto les sa už nezaobíde bez starostlivosti. Bez rozumného a citlivého napomáhania prírodným procesom. Ak by sme chceli nechať všetko na prírodu, potom by sme sa aj my museli vrátiť do jaskýň.

Príčiny súčasných negatívnych zmien nemá na svedomí ani príroda. Ostrovčeky pôvodného lesa odolali tlaku valašskej kolonizácie, pastierstvu, exploatačnému tlaku súvisiacemu s baníctvom a rozvojom priemyslu na prelome 19. a 20. storočia. Odolali tiež občasným vplyvom tatranskej bory, čiže lámavému severnému prepádovému vetru. No žiaľ, neodolajú nerozumnosti a váhavosti dnešného človeka. Vzhľadom na rozsah poškodenia a intenzitu poškodenia tatranských smrekových porastov už nie je v rukách lesníka ani ochrancu prírody v podstate žiadna možnosť, ako by sa tento stav v súčasnosti dal zvrátiť a asi budeme svedkom ďalšieho masívneho hynutia smrekových porastov.

Na Slovensku sme nepotrebovali vytvárať les. Dokonca ani lesy prírodné. Tak, ako to robia v mnohých priemyselne rozvinutých okolitých krajinách. My sme ich totiž mali. Ukázkové. Bolo len našou povinnosťou si toto rodinné striebro udržať. ■

120. výročie narodenia lesníka Ing. Vojtecha Bukovčana

Viliam STOCKMANN

Ing. Vojtech Bukovčan

Emeritný slovenský lesník Ing. Vojtech Bukovčan sa narodil 3. februára 1891 v Košiciach. Mladosť prežil a základné vzdelanie získal v Košiciach a v Spišskej Novej Vsi. Gymnázium absolvoval v Spišskej Novej Vsi v roku 1909. Následne sa rozhodol pre

štúdium lesníctva na Vysokej škole banickej a lesnickej v Banskej Štiavnici, ktoré ukončil v roku 1913.

Prvú odbornú lesnícku prax získal pri taxácii u podniku Štátne lesy v Banskej Bystrici, kde následne zastával v rokoch 1913 – 1930 rôzne funkcie, prevažne ako vedúci lesných správ Štátnych lesov na Horehroní.

V roku 1930 odchádza na Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov v Prahe, kde pôsobí až do rozbitia republiky v roku 1939. V období Slovenského štátu sa vracia na Slovensko kde pôsobí až do roku 1947 vo funkcii riaditeľa Štátnych lesov Prešov.

V roku 1947 sa opäť vracia do Banskej Bystrice na Krajskú správu lesov Banská Bystrica. Tu pracoval až do odchodu na dôchodok v roku 1956.

Po roku 1956 pracoval ešte ako dôchodca pre Lesnicke a drevárske múzeum vo Zvolene, po presťahovaní aj v Antole.

Jeho odborné práce sa dotýkali najmä problematiky rekonštrukcie hornej hranice lesa, najmä v lavínových oblastiach Veľkej Fatry, Nízkyh a Vysokých Tatier. Pri stabilizácii a zvyšovaní hornej hranice lesa významnú úlohu pripisoval limbe, ktorá sa stala jeho obľúbenou drevinou. Presadzoval pri zalesňovaní spôsob prirodzenej obnovy lesných porastov a výberkové hospodárstvo v lesoch s výbornými výsledkami. V ochranných kruhoch sa stal populárny svojimi zameranými diskusiami na tému poškodzo-

vania semien limby orešnicou perlavou.

V roku 1956 sa stal odborným konzervátorom ochrany prírody pre odbor lesníctvo so špecializáciou pre vysokohorskú ochrannú problematiku. Aktívne sa zúčastňoval krajských inštruktážnych porád štátnej ochrany prírody pre okresných konzervátorov. Bol mimoriadne aktívnym členom Zboru ochrancov prírody v Banskej Bystrici.

Za svoju 50. ročnú úspešnú odbornú lesnícku profesiu dostal v roku 1966 Zlatý diplom a v roku 1976 Diamantový diplom od Šopronskej lesnickej univerzity v Maďarsku, ako jednému z najstarších dovedy žijúcich absolventov banskoštiavnickej Vysoké školy banickej a lesnickej.

Dostatočne sú známe jeho publikácie Kosodrevina (1953), Lavíny a lesy (1960), Pestovanie limby (1969). Okrem toho publikoval množstvo príspevkov v lesníckych a ochranných časopisoch a zborníkoch.

Bol ženatý, jeho syn Ivan bol známym slovenským dramatikom a autorom divadelných hier. Zomrel 4. marca 1977, pochovaný je na banskobystričkom cintoríne s kosodrevinovým kríkom na hrobe.

Čitatelia Lesníka č.3/2008 si možno pamätajú článok „Lesníci a lyže“ v ktorom sa retrospektívne publikoval príspevok Ing. Bukovčana pod názvom „História lyžiarstva v službách lesníctva a poľovníctva“ z januárového čísla časopisu LES z roku 1969. Okrem iného sme sa tam dozvedeli, že banskobystričský odbor KČST už v roku 1924 odkúpil na Suchom vrchu starý drevený senník, ktorý s nákladom 1 300 Kč prerobili a v nasledujúcom roku sprístupnil ako útulňu pre „zimných športovníkov“. Z malej predsiene sa vchádzalo do miestnosti, v ktorej bola pričaňa so slamičkami pre 4 osoby a sporák, ktorý nielen vykuroval, ale dalo sa na ňom aj variť. Napriek skromnosti zariadenia sa tento objekt, ktorý bol predchodcom neskoršej chaty, tešil značnej obľuby. O zriadenie tejto útulne sa zaslúžil aj niekdajší aktívny lyžiar a propagátor lyžiarstva – lesník Ing. Vojtech Bukovčan. ■

Borovica limba

Betlehemy z majoliky

Téma Vianoc má v tradičnom ľudovom umení na Slovensku široké zastúpenie. Božie narodenie je motív, s ktorým sa možno stretnúť vo všetkých jeho žánroch a technikách – počnúc rezbárstvom, cez ľudovú grafiku a sklomaľbu až po figurálnu tvorbu z keramiky. Posledná sa spája najmä s džbánkárskymi dielňami vyrábajúcimi majoliku, ktoré sa sústreďujú predovšetkým na západnom Slovensku.

Majolika – známa aj pod názvom fajansa – je dva razy vypaľovaná keramika, pre ktorú je charakteristická biela glazúra a ručne maľovaný dekór v štyroch vysokožiariových farbách: žltej, fialovej, zelenej a modrej. Vysokého majstrovstva vo výrobe fajansy dosiahli habánski majstri, ktorí v priebehu 17. storočia prichádzali na naše územie z Čiech a usadzovali sa v dedinách na moravsko-slovenskom pomedzí. Svoje výrobky z náboženských dôvodov zdobili pôvodne výlučne rastlinnými ornamentmi. Vplyvom kultúrneho zranenia s pôvodným obyvateľstvom rozšírili námetovú škálu aj o zobrazenia zvierat a ľudských postáv. Samostatná figurálna plastická tvorba nadväzujúca na ľudovú fajansu je novšieho dátá, plný rozmach dosiahla v polovici 20. storočia a spája sa s menami vynikajúcich ľudových umelcov Ferdišom Kostkom zo Stupavy, ako aj s Imrichom Kóňom a Ignáčom Bizmayerom, ktorí pôsobili v Modre.

Neobyčajný rozvoj vynikajúcich osobností, ktorý zaznamenala Modra v 50-tych rokoch 20. storočia, súvisel s organizovanou formou výroby v ľudovumeleckom výrobnom družstve Slovenská ľudová majolika. K jej odchovancom patrí aj dnešná silná generácia keramikov – figuralistov zo západoslovenského okruhu.

Troch spomedzi nich – Máriu Hanuskovú, Jána Pečúka a Jána Viglaša – pozvalo Lesnicke a drevárske múzeum k príprave tohtoročnej vianočnej výstavy. Výber z ich tvorby s dôrazom na betlehenskú tematiku predstavuje svojim návštevníkom v novootvorených výstavných priestoroch.

Ako sprievodné podujatie pripravilo múzeum na piatok 10. decembra o 15.00 hod. ukážku Betlehemskej hry z Kokavy nad Rimavicou v podaní chlapcov zo Zlatého Potoka.

Výstava je sprístupnená v Lesníckom a drevárskom múzeu, Nám. SNP 35, Zvolen od 30. novembra 2010 do 14. januára 2011. ■

Želmíra Šípková

MINULOSŤ

Lesy sú tu od nepamäti, ovplyvňujú náš život a pôsobenie na tejto planéte. Ich prirodzený vývoj postupne začal ovplyvňovať a meniť človek, a tak vznikla závislosť ľudstva na lese a jeho produktoch. Je samozrejmé, že počas celej doby sa menili jednotlivé postupy obhospodarovania lesa a stále sa hľadajú najvhodnejšie spôsoby ako pestovať a vychovávať lesné spoločenstvá a tým zabezpečiť trvalosť lesných systémov. V nedávnej minulosti sa preferovali holorubné spôsoby obnovy porastov, ich pravidelné východiská a následné zalesňovanie vyťažených holín. Pamätám si z mojich školských čias, keď som v rámci praktickej výučby v školských lesoch na Cemjate chodil zalesňovať plochy po ťažbe, dodržiaval sa pravidelný spon, rozstup medzi sadenicami sme vymeriavali podľa špagátu doslova na centimetre presne, sadenice museli lícovať v rade, čiže presne tak, ako by to malo vyzeráť pri umelom zalesňovaní. Keď sa dnes prejdem po týchto mladých porastoch, tak je vidieť výsledok takého zalesňovania, dreviny v rade ako vojaci, no odrastená kvalitná mladina, ale nemôžem si pomôcť, pripadá mi to veľmi umelé, možno až neprirodzené. Dnes sa najviac využíva pri obnove lesa podrasťový hospodársky spôsob, samozrejme s využitím čo najväčšej prirodzenej obnovy na ťažbových prvkoch. Pred pár rokmi počas môjho pôsobenia na lesnom obvode v Slánskych vrchoch, som aj ja využíval pri obnove lesa tento hospodársky spôsob. Kvalitné bukové porasty boli zastúpené na vtedajšom obvode na 80% a pri preclonení vychodísk a výborných podmienok na vznik prirodzeného zmladenia a následného dorúbania obnovného prvku, samozrejme pri už odrastenom kvalitnom bukovom zmladení, to boli predpoklady na relatívne bezproblémovú obnovu porastov. Samozrejme, že zastúpenie buka v takýchto nárastoch bolo na 90%, umelou sadbou sa dopĺňali len poťažbové straty. Vtedy som ako lesník

Za hospodárením
v objektoch
PRO SILVA

IV. Ako sa mi v lese otvorili oči

Maroš OVÁD

považoval tento spôsob ako najpriateľnejší na dané podmienky, až ma personálny viator pred časom zavial do lesov pohoria Branisko.

SÚČASNOSŤ

Lesný obvod Branisko, kde teraz pôsobím, sa nachádza na severnej a južnej časti pohoria a aj nad „slávnym“ tunelom a je tvorený prevažne ihličnatými lesmi. Z drevín prevláda jedľa, smrek, borovica s primiešaním smrekovca a z listnatých sú zastúpené buk, dub, javor a lipa. Priemerný sklon porastov je okolo 50%, charakter terénu mierne členitý až členitý. Obnovné postupy podľa predpisu LHP sú vo väčšine porastov maloplošný clonný rub a dorub. Po predchádzajúcich školeniach a podrobnejšom spoznaní prírodných podmienok jednotlivých porastov som sa začal zaoberať myšlienkou obhospodarovania lesa v schéme Pro Silva. Doteraz vykonané zásahy smerovali jednoznačne k jemnejším formám obnovy, ako sú účelový výber a to viedlo k predpríprave na uplatňovanie prírode blízkeho obhospodarovania lesa. Preto som sa po získaní skúseností a nazhromaždení údajov rozhodol založiť tohto roku objekt Pro Silva na vybraných porastoch o celkovej výmere 144,15 ha. Pestré drevinové zloženie v jednotlivých porastoch je zárukou vytvorenia zmiešaných porastov do budúcnosti a dopesto-

vania stabilného lesa. Sprievodným javom vykonaných zásahov je kvalitné prirodzené zmladenie, ktoré v niektorých rozpracovaných porastoch pokrýva viac ako 70% plochy. Vytvára sa horizontálne rozvrstvenie dielca, tak ako napríklad v poraste 734, kde horná vrstva je tvorená drevinami jedle, smreka, lipy, buka a dokonca aj duba, druhá etáž sa nachádza nepravidelne rozmiestnená po poraste jednotlivito alebo v skupinách. Prirodzené zmladenie jedle, buka, smreka, ale aj lipy a ojedinele duba zastúpené na 50% plochy, dáva záruku budúcej kvalitnej zložky porastu.

BUDÚCNOSŤ

O tri roky končí platnosť terajšieho plánu a už teraz mám jasnú predstavu ako a akým spôsobom naplánovať ďalšie postupy v obhospodarovaní lesa. Pri obnove bude prevládať jednotlivý výber, skupinové formy obnovy a to vo všetkých vývojových štádiách, podpora jestvujúceho prirodzeného zmladenia a zabilizovanie najkvalitnejších zložiek v jednotlivých porastoch. Môžem povedať, že prírodné podmienky na tomto lesnom obvode mi, ako sa hovorí, otvorili oči a presvedčili ma o ďalšom smerovaní – prírode blízkom obhospodarovaní lesa zjednotenom pod názvom – Pro Silva. Les je ako kniha a pri jej čítaní a pozornom pozorovaní sa dá z nej veľa naučiť a aj v praxi využiť. Mám syna, ktorý končí základnú školu a má záujem pokračovať v štúdiu ako lesník. Toto jeho rozhodnutie je prejavom prirodzeného vývoja, keďže od malička vyrastal v lone prírody, využíva každú voľnú príležitosť byť so mnou v lese. Tak ako sa jemu snažím dať čo najlepšiu výchovu, aj v lese – ak to takto môžem prirovnať – sa snažím za pomoci prírodných procesov vyformovať a zabezpečiť trvalý a odolný les pre budúce generácie lesníkov. Je jasné, že som na začiatku dlhšej a neľahkej cesty. ■

Maroš Ovád je lesník na LO Branisko, LS Široké, OZ Prešov

Elektronické aukcie dreva?

Elektronické aukcie dreva? Som za. Už dávno sa tak malo stať. Myslím si, že najkvalitnejšie drevo sa na 90% predáva na aukciách dreva. Problém vidím v tom, ako sa predáva ostatné drevo (najmä guľatina) Napr. cena smrek v Nemecku a v Čechách už dosahuje cenu pred začiatkom krízy a začína na trhu chýbať. Ako je to u nás?

Nemenej vážny, ale najľahšie riešiteľný je problém ako sa predáva drevo najlacnejšie - vlákna. Tohto dreva je veľa u listnáčov možno 50% všetkého a tu sa dá urobiť tiež elektronická aukcia. Napr. OZ ponúkne na ES 30 000 m³ dreva v kvalite

vlákna. Odber 1/12 množstva po mesiacoch. Akceptujeme najvyššiu cenu a požadované množstvo. V prípade naplnenia množstva prvým záujemcom s najvyššou cenou bude rešpektovaná ponuka druhá najvyššia s jej množstvom. Takto by to šlo až do naplnenia celkového objemu. Je to úplne jednoduché a absolútne transparentné. Zároveň by sa vyriešil aj problém rozdielnej ceny toho istého sortimentu v rôznych regiónoch. Hodnota bukovej vlákny v Smoleniciach je určite vyššia ako napr. vo Vyšnom Komárniku.

Problémom sú existujúce zmluvy s veľkými odberateľmi. Za úspech by som pokladal, keby sa aukciami predala aspoň časť vlákny a guľatiny (30- 50%) a postupne by sa jej percentuálny podiel zvyšoval.

Našou šancou upraviť cenu vlákny

je biomasa, pri avizovanom zvýšení ceny plynu z Ruska. Podobne je to v Nemecku, rozprával mi o tom kolega lesník. Vláknu tam predáva za 43 €/m³, energetické drevo a palivo za 50€/m³. Biomasa sa využíva na kúrenie v Bardejove, Martine, Partizánskom, Handlovej a v mnohých ďalších mestách. Aktuálne je vo výstavbe tepláreň v Topoľčanoch, kde má byť aj výroba elektrickej energie z biomasy. Je to pre nás výhodné a pre ľudí z miest lacnejšie, bonusom je veľká istota - nemať iba jediný zdroj (zemný plyn) a jediného veľkého odberateľa.

Výnimku z aukčného predaja by som urobil pri predaji guľatiny z náhodilých ťažieb v malých rozsahoch pri rýchlom drevinách (BK, JV...) v letnom období. ■

Ing. Dušan Mikuš,
vedúci LS Duchonka, OZ Prievidza

Štyridsiaty ročník súťaže o najkrajší list bude o ochrane lesov

Viete, prečo je dôležité chrániť lesy? Napíšte o tom list!

Tisícny listov putujú každoročne do „svetového centra pôšt“, Svetovej poštovej únie vo švajčiarskom Berne, aby sa zúčastnili súťaže o najkrajší list. Už 40 rokov píšú listy na stanovú tému milióny detí zo všetkých svetadielov v nádeji, že ich list sa stane tým najkrajším. Prečo by sa ním tento rok nemohol stať práve ten váš?

TOHTOROČNÁ TÉMA

Napiš kamarátovi alebo ľubovôľnému človeku list, v ktorom vysvetlíš, prečo je dôležité chrániť lesy. **Tak znie zadanie na rok 2011.**

Táto téma bola vybraná preto, že rok 2011 vyhlásila Organizácia Spojených národov za Medzinárodný rok lesov.

POKYNY

Súťaže sa môžu zúčastniť deti a mládež do 15 rokov. Uzávierka slovenského kola súťaže je 31. marca 2011. Výsledky slovenského kola budú zverejnené koncom apríla 2011 na webovej stránke www.posta.sk v časti Aktuálne a výsledky celosvetového kola budú vyhlásené v októbri 2011. Základnou podmienkou je, aby boli súťažné príspevky písané formou listu a obsahovali oslovenie, dátum, adresu odosielateľa a adresáta a podpis na konci listu. Súťažné príspevky môžu byť písané rukou alebo na počítači v rozsahu maximálne 800 slov, takže dlhšie listy nebudú do celosvetového kola zaradené. Okrem listu je potrebné zaslať osobné údaje odosielateľa: meno a priezvisko, vek, adresu bydliska, názov a adresu školy, ktorú pisateľ navštevuje, ako aj informáciu, koľko raz sa súťaže v minulosti

zúčastnil. Zasláním listu dáva autor súhlas na jeho ďalšie zverejňovanie. Listy bude posudzovať komisia zložená zo zástupcov Slovenskej pošty a Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. Najkrajší list zo Slovenska bude preložený do anglického jazyka a zaslaný do celosvetového kola súťaže.

KAM POSIELAŤ LISTY

Na vaše listy sa tešíme na poštovej alebo e-mailovej adrese:

Slovenská pošta
Alexandra Fillová
Partizánska cesta 9
975 99 Banská Bystrica

fillova.alexandra@slposta.sk

LISTRY A MAILY NEZABUDNITE OZNAČIŤ HESLOM:

Súťaž o najkrajší list

ČO MÔŽETE ZÍSKAŤ

Pisateľ najkrajšieho slovenského listu vyhráva predĺžený víkendový pobyt v rekreačnom zariadení Slovenskej pošty v Beluškých Slatinách pre celú rodinu. Okrem diplomu sú ďalšie vecné ceny pripravené nielen pre víťaza, ale aj pre druhého a tretie miesto. Rovnako budú odmenené aj ďalšie originálne listy. Výhercovia celosvetového kola získavajú medaily.

CIEL SÚŤAŽE

Cieľom súťaže je posilnenie medzinárodného priateľstva a tiež snaha viesť deti k tradičnému písaniu listov a osvojeniu si písaného prejavu. ■

Významné 140. výročie štátnych lesov na Slovensku

Viliam STOCKMANN

Koncom 19. storočia lesné hospodárstvo na Slovensku prežívalo rýchly rozvoj. Bolo to priamo úmerné aj rozvoju Baníckej a lesníckej akadémie a jej Lesníckeho odboru (katedre) v Banskej Štiavnici. Lesnícky odbor každoročne absolvovali desiatky kvalifikovaných odborníkov, ktorí zaplňali lesnícke pozície v lesníckej prevádzke na území Uhorska.

Rýchlejší rozvoj čiastočne brzdila len skutočnosť, že lesné hospodárstvo, najmä v hornom Uhorsku patrilo pod komorské baníctvo. Tak lesnícka prevádzka ako aj školstvo. Snahy o reštrukturalizáciu v tomto odbore preto začali tam kde to bolo prirodzené – na lesníckom odbore Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici.

Profesori Z. Szécsi, K. Wagner, L. Fekete, J. Lázár, N. Illés (1868)

Po rakúsko – uhorskom vyrovnaní v roku 1867 nastali v obsadení katedry personálne zmeny. Jej vedením bol poverený Karol Wagner a menovaný profesorský zbor v tomto obsadení: Jakub Lázár, Ľudovít Fekete, Žigmund Nikel (neskôr s pomadačeným priezviskom Szécsi), neskôr Ferdinand Illés a Eugen Belházy a v roku 1871 prichádza Július Soltz. Lesnícky odbor v týchto rokoch na Baníckej a lesníckej akadémii reprezentovali špičkoví odborníci lesníckej vedy a školstva v Uhorsku.

Z iniciatívy Karola Wagnera, ale aj iných vplyvných lesníkov, ktorí sa usilovali o odtrhnutie lesného hospodárstva od komorského baníctva, uhorské ministerstvo financií napokon súhlasilo a od **1. marca 1871 vytvorilo v Banskej Štiavnici Riaditeľstvo lesných a poľnohospodárskych majetkov, ktoré sa ešte toho roku 1. júla 1871 presťahovalo do Banskej Bystrice**. Toto začalo spravovať všetky majetky patriace bývalému Hlavnému komorsko-grófskemu úradu, resp. Riaditeľstvu baní, lesov a majetkov v Banskej Štiavnici. Nové Riaditeľstvo lesov a majetkov v Banskej Bystrici postupne vytvorilo 5 lesných úradov

(Žarnovica, Kremnica, Banská Bystrica, Brezno a Liptovský Hrádok) s 30 lesnými správami. Nasledujúci rok tvorili ďalší, šiesty lesný úrad – Solivar s 9 lesnými správami. Tento vznik organizácie štátnych lesov mal veľký povzbudzujúci účinok na lesnícky odbor banskoštiavnickej Akadémie a jej emancipačné snahy.

Reorganizácia štátnych lesov tak spôsobila reorganizáciu aj na banskoštiavnickej Akadémii a jej lesníckeho odboru. Túto schválil panovník nasledujúci rok – 15. augusta 1872. Podľa nového štatútu ustanovili sa na lesníckom odbore dva študijné smery:

Všeobecná lesnícka odborná škola a Odborná škola lesného inžinierstva.

Dĺžka štúdia bola určená na všeobecnej lesníckej odbornej škole tri roky, na lesnom inžinierstve štyri roky. Týmto sa zmenil dovtedajší pomer štúdia medzi lesníctvom a baníctvom, pretože banské inžinierstvo sa nevytvorilo. Riaditeľom Akadémie prestal byť súčasne riaditeľ komorského Riaditeľstva baní, lesov a majetkov v Banskej Štiavnici. Novovytvorená akademická rada si riaditeľa volila spomedzi riadnych profesorov na tri roky. Prvým riaditeľom Akadémie sa podľa nových predpisov stal v roku 1873 Eduard Pöschl, v roku 1876 na dlhé obdobie – až do roku 1892 bol zvolený druhý riaditeľ Štefan Farbaky. Prednostom lesníckeho odboru sa stal profesor Július Soltz.

Vznikli tri lesnícke katedry: zariadená, pestovateľská a ťažobná.

1. Zariadená katedra

Vedúci katedry bol Július Soltz, patrilo sem zariadenie lesov s lesnou taxáciou, zostavovanie lesných hospodárskych plánov, oceňovanie lesov, dendrometria, výpočty lesných zásob, lesná štatistika a dejiny lesníckeho písomníctva.

2. Pestovateľská katedra

Vedúci katedry bol Ferdinand Illés, patrila sem všeobecná a lesnícka botanika, zoológia s náukou o lesnom hmyze, pestovanie lesov, poľovníctvo, ochrana lesov s lesnými, poľovnými a urbárskymi zákonmi.

3. Ťažobná katedra

Vedúci katedry bol Žigmund Nikel – Szécsi, patrila sem lesná ťažba, priemyselné spracovanie dreva, náuka o pôde a klimatológia, lesné stavby a encyklopé-

Prečo mám rada les

Evita Urbaniková
spisovateľka

Keď niekto hovorí o tom, ako chodiť do lesa objímať stromy kvôli energii, trochu rozpačito krútim nosom.

Keď sa si ľudia vo svojich obývačkách púšťajú z CDčka spev vtákov, tiež sa mi to zdá trochu čudné.

Ale keď sa ide na huby, som schopná bez reptania vstať o štvrtej ráno.

Lebo les mi vonia. Les má vlastný život, to sa mi páči – všetky tie zvieratá, ktoré periférne zachytávajú niekoľko desiatok metrov od seba. Les hučí. Les upokojuje.

A rastú v ňom jahody.

Aj preto tam chodíme ☺ ■

dia poľnohospodárstva.

Ostatné predmety sa vyučovali na spoločných, niektoré na banícko-hutníckych katedrách.

Táto udalosť – vznik Riaditeľstva lesných a poľnohospodárskych majetkov v Banskej Bystrici sa odohrala 1. marca 1871 pred okrúhlymi **140 rokmi**, takže je dôvod si s úctou pripomenúť túto dobu i jej aktérov. A aby sme si s jubileami ešte trochu zahráli - o desať rokov neskôr – dňa 1.1.1881 sa uskutočnil prevod správy štátnych lesov z rezortu ministerstva financií do rezortu ministerstva pôdohospodárstva, priemyslu a obchodu. Vzniklo Lesné riaditeľstvo (Riaditeľstvo štátnych lesov) v Banskej Bystrici, Hlavný lesný úrad v Liptovskom Hrádku, Lesný úrad v Žarnovici a Hlavný lesný úrad v Solivare. Táto reorganizácia sa odohrala pred **130. rokmi**.

V štátnych lesoch na Slovensku boli reorganizácie – a sú dodnes častým zjavom, ale predsa tie zakladajúce dátumy sú najdôležitejšie a pre nás pamätné. ■

Prívesky zo Dňa stromu

Peter GOGOLA

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

Spomienkou a milým suvenírom, obľúbeným medzi návštevníkmi Dňa stromu, sa stali každoročne obmieňané drevené prívesky.

Veľmi vzácne sú z prvého (2002) a druhého ročníka (2003), tie chýbajú aj v našej zbierke.

Zaujímavý je najmä prívesok z roku 2007, pretože obsahoval zvitok papiera s tromi indíciami, smerujúcimi k odhaleniu odpovede. Pre jej nájdenie bolo potrebné prejsť trasu náučného chodníka Lesníckeho skanzenu. Víťaz získal hodnotnú cenu.

V ostatných ročníkoch boli prívesky vždy číslované, súčasťou programu býva žrebovanie víťazov najrôznejších cien. ■

Foto: **Edo Genserek**

Vianočný receptár Vianočný kapor na víne s marinádou

Suroviny:

Stredne veľký kapor, 250 ml suchého vína (rizling), 100 ml oleja (najlepšie olivového), 3 citróny, 2 cesnaky, nadrobno nasekanú zelenú petržlenovú vňať, sušené oregano, rozmarín, tymián, podravku (soľ)

Postup:

Kapra vypitváme, umyjeme a očistíme od šupín. Na povrchu kože z oboch strán narežeme pásiky na každých 3 cm. Povrch aj vnútro osolíme podravkou (soľou). Na dno ohňovzdornej misy nalejeme 200 ml vody, 200 ml bieleho vína

a 50 ml oleja. Zmiešame to s jedným pretlačeným cesnakom, petržlenovou vňaťou, štipkou sušeného oregana, rozmarínu a tymianu. Do toho nálevu uložíme celého kapra a dáme piecť asi na 40 minút do vyhriatej rúry. Marinádu na zalievanie upečeného kapra pripravíme zo šťavy z 3 citrónov, 50 ml vína, 50 ml oleja, pretlačeného cesnaku a petržlenovej vňate. Prelejeme ňou upečeného kapra, ozdobeného petržlenovou vňaťou. Podávame s opečenými zemiakmi alebo zemiakovým šalátom.

Dobrá chuť a pozor na kosti! ■

Ahoj deti!

Dnes som vám pripravil vianočné puzzle. Ak chcete získať veselú magnetku – stromček, vystrihnite jednotlivé diely, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu. Aby som nezabudol: za krásne vystrihnuté a poskladané obrázky posielam darček môjmu kamarátovi Riškovi Pustému zo Zlatej Bane.

Prajem vám krásne Vianoce a bohatú nádielku darčiekov pod stromček!

Váš kamarát

jazvec Mišo

jazyvec Mišo

Moja adresa je:
 jazvec Mišo
 redakcia časopisu Lesník
 Námestie SNP č.8
 976 55 Banská Bystrica

Životné jubileá

DECEMBER 2010

50 rokov

František Vašek, vedúci LO, LS Šaštín
– OZ Šaštín

Vladimír Forman, referent MTZ
a nákupu – OZ Šaštín

Anton Foltán, vedúci LO, LS Skýcov
– OZ Topoľčianky

Anna Švantnerová, účtovníčka
– OZ Čierny Balog

Ing. Vlastimil Meniar, vedúci výroby
– OZ Slovenská Ľupča

Ladislav Pixiadés, lesník, LHO Nová
Ves – OZ Krupina

Ing. Miroslav Lelák, poverený
riadením OZ – OZ Prešov

60 rokov

Ján Angletta, vedúci LO,
LS Štampoch – OZ Levice

Branislav Batka, referent MTZ
a nákupu – OZ Trenčín

Milan Marton, manipulant,
ES Trenčianska Turná – OZ Trenčín

Ondrej Baculík, referent
reprivatizácie, LPF a odpredaja
majetku – OZ Krupina

Ján Lalík, lesník, LHO Sitno
– OZ Krupina

Emil Sivok, vedúci LO, LS Brádko
– Tisovec – OZ Rimavská Sobota

Vincent Palenčár, technik,
LS Sabinov – OZ Prešov

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Ivan Kriváček, vedúci LO,
LS Nitrianska Streda – OZ Topoľčianky

Ing. Rudolf Beňo, vedúci ES,
ES Lučenec – OZ Kriváň

Ján Moravčík, vedúci LO, LS Lučenec
– OZ Kriváň

Marta Cirbusová, technik,
LS Smolník – OZ Košice

Ing. František Frolíš, referent správy
lesných pozemkov a reprivatizácie
– OZ Košice

Odchod do starobného dôchodku

Ladislav Gergely, vedúci LO, LS
Krásnohorské Podhradie – OZ Rožňava

Michal Garaj, vedúci LS, LS Stará
Voda – OZ Košice

Ing. Ján Farkaš, poverený riadením
OZ – OZ Biomasa, Levice

Ing. Helena Turská

Milé kolegyně a kolegovia!

Po prepustení „z organizačných dôvodov“ na konci minulého roku a nečakanom návrate do radov zamestnancov štátneho podniku L&S SR v júli tohto roku opäť odchádzam, ale tentokrát z vlastnej vôle. Mojej kandidatúre na post primátora Banskej Bystrice dali voliči zelenú. Odchádzam, aby som pomohol mestu, v ktorom žijem. Beriem si so sebou užitočné skúsenosti, ktoré som získal po boku generálneho riaditeľa Igora Vizlaia. Verím, že ich zúročím pri boji s korupciou na komunálnej úrovni. Chceme sa vám za všetko poďakovať. Spoznal som medzi lesníkmi veľa zaujímavých a múdrych ľudí. našiel som si nových priateľov aj novú záľubu (hru na lovecký roh).

Prajem vám všetkým pevné zdravie a veľa úspechov.

S úctou

*Peter Gagala
bývalý hovorca a šéfredaktor podnikového časopisu
primátor Banskej Bystrice*

Zelené posolstvo Vianoc

Lesní pedagógovia z NLC a zo štátneho podniku LESY SR už tradične prišli odovzdať vianočný stromček pacientom Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Banskej Bystrici.

S malým predstihom, v piatok 3.12.2010, ale o to srdečnejšie spoločne s nedočkavými malými pacientmi ozdobili voňavú borovicu menom Barborka, ktorá „pricestovala“ z LS Predajná OZ Slovenská Lupča.

Vlastnoručne vyrobené ozdoby z papiera, slamy, prírodného materiálu, a dokonca aj medové perníčky veľmi precízne spoločne vešali na stromček. Všetky boľáčky na malú chvíľu ustúpili v snahe zavesiť si svoju ozdobu. Po odtrúbení slávnostnej fanfáry rozsvietil ozdobený stromček najmenší Tiborko. Deti za svoje úsilie dostali malé darčeky – pastelky a knižky a samozrejme nechýbali ani vitamíny v podobe zdravého ovocia. Tým, ktorým zdravotný stav nedovolil vstať zo svojho lôžka, odovzdali darčeky lesní pedagógovia priamo na izbách. Po skončení zdobenia si deti s pomocou lesných pedagógov mohli ešte vyrobiť vianočné pozdravy.

Veríme, že tradícia „zeleného posolstva“ v podobe vianočného stromčeka od lesníkov bude naďalej zachovaná a nájde si cestu aj do iných nemocníc na Slovensku.

Dana Loyová, Andrea Melcerová, NLC Zvolen

